

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 325
Субота, 22 март 1958.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ТИ, ЛЕПОТИЦЕ ОД РАКЕТЕ!
СПАВАО МИРНО... ВИЛИ
ЈЕ ТУ, ДА ТЕ ЧУВА!

DAN BARRY 5-15

И ТРЕБА
ДОБРО ДА
ЈЕ ЧУВАШ,
ВИЛИ, ЈЕР...

НОС, УЗЛЕТИШТЕ ЗА РАКЕТЕ
СВЕМИРСКИХ ДЕЧАКА, РАКЕТА,
САМ ПЕТОРИЦЕ ДЕЧАКА, УСМЕ-
РИЛА ЈЕ ОВОЈ ГОРДИ НОС
ПРЕМА ВАСИОНИ...

ЧУВА ЈЕ БЕЗБРИЖНИ ВИЛИ
КОЈИ У ОВОМ ТРЕНУТКУ СА-
ЊА КАКО ВЕЋ ПУТУЈЕ КРОЗ
ЗВЕЗДАНИ ПРОСТОР

АЛИ, САМ СЕ РЕТКО ПОКЛАПА СА
СТВАРНОШЋУ...

ТО ЈЕ ТАЈ
ПЛАЦ! ДО
УЈУТРУ МОРА
БИТИ ПОТПУНО
РАСКРЧЕН!

НЕКА БУЛДОЖЕ-
РИ КРЕНУ!

DAN BARRY 5-16

НЕ ЗНАМ ЧИЈЕ СУ ОВО СТА-
РУДИЈЕ, ДА' ПЛАЦ МОРА
ДО УЈУТРУ ДА СЕ РАШИСТИ!
НЕКА ТРАКТОРИ
КРЕНУ!

КРРАК

СТАРУДИЈЕ!
СТАРУДИЈЕ КОЈЕ СУ
НАЧИЊЕНЕ ОД ДЕЧ-
ЈИХ СНОВА...

...СНОВА КОЈЕ ЧЕСТО
МРВИ ТЕШКА РУКА
СТВАРНОСТИ!!

COPYR. 1953, KING FEATURES SYNDICATE, INC., WORLD RIGHTS RESERVED.

ТАЈАН
УЗЛЕТИ
РАКЕТА
СВЕМИРСКИХ ДЕЧ

ТРКОМ!
КА
НАШЕМ
МЕТЕО-
РИТУ!!

КЛАДИМ СЕ
ДА ЋЕМО
КРОЗ НЕКО-
ЛИКО
НЕДЕЉА
УЗЛЕТЕТИ

СИГУРНО...
САД...КАД
ИМАМО ЈОШ
ЈЕДНОГ ДРУ-
ГА...И ФЛА-
ШОВУ
ПОМОЋ...

А...А... ХЕЈ!
ПОГЛЕДАЈТЕ!
НАШЕ УЗЛЕ-
ТИШТЕ...

Ш-ШТА
ЈЕ ТО?

НАШЕ
УЗЛЕТИШТЕ!
НЕСТАЛО!
СРАВЊЕНО СА
ЗЕМЉОМ!
Н...НЕ! ТО ЈЕ
НЕМОГУЌНО!

НЕСТАЛО!
СВЕ ЈЕ
НЕСТАЛО...
ПРЕКОНОК!
А ГДЕ ЈЕ
ВИЛИ?

ТРЕБАЛО ЈЕ
ДА НОЋАС
ЧУВА
РАКЕТУ
И...
ХЕЈ!

DAN BARRY 5-20

ЗЕМЉА СЕ ПОКРЕ-
ЊЕ! ТО ЈЕ...З...
ЗЕМЉОТРЕС!

НЕ!
ТО ЈЕ
ВИЛИ!

ХЕЈ, КЛИНЦИ! ПОРА-
НИЛИ СТЕ, ДА ПАДА
СЕ БАЦИМО НА
ПОСАО!

НАСТАВИЌЕ СЕ

У ОВОМ БРОЈУ:

- ПАТАНЦИ И ЊИХОВИ ОБИЧАЈИ
- СНЕЖНИ ЛЕОПАРД
- МАФАЛА — СТЕПА СМРТИ
- И МНОГЕ ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ ЗЕМЉЕ И ЦЕЛОГА СВЕТА

СТРИПОВИ:
Хајдук Станко, Флаш Гордон, Паја, Робин Худ, Плутон, Пери, Томањак, Мики и Од Икара до ракете

Јела јој се риба

За време такмичења подводних ловаца у аустралиској луци Аделаида, један од њих, неки Џек Еванс, нашао је на ајкулу. Младић је био уловно једну крупну рибу, везао је себи за појас и баш се спремао да улови другу кад је осетио да га нешто вуче у дубину. Ајкула му се била пришњала иза леђа и зграбила уловљену рибу, али је заједно с њом повукла и рибара. Мада је Еванс покушавао да погоди ајкулу својим копљем, она на њега као да није обраћала пажњу. — хтела је само рибу. Видећи друга у невољи, допливали су остали подводни ловци и напали неман са свих страна. Тако су дошли до неочекиваног плена, али је зато Џек Еванс, мада неповређен, одустао од даљег бављења овим спортом.

Кит у акваријуму

Тешко да је икад икоме пало на памет да свој акваријум „обогати“, речимо, једном ајкулом или китом.

Међутим, познат је један случај „кита у акваријуму“. Прошле године јапански рибари уловили су, и то живог, једног пругастог кита. Пошто су га чврсто везали мрежама, они су га помоћу два велика чамца одвукли у нарочити базен-акваријум, одвојен од мора јаким мрежом, који се налази недалеко

од града Мито. Кит је и у заробљеништву задржао своје навике: мртву рибу није хтео ни да окуси, али је зато с великим апетитом гутао живе сарделице. Да би дошао до свежег ваздуха, дизао се на површину, и то увек на најдубљем месту (базен је био дуг 70, а дубок 12 метара). После тридесетодневног боравка у акваријуму, кит је, покидавши мрежу, побегао. Чуvari сматрају да су узрок његовог бекства били делфини који су дан пре тога били смештени у исти базен.

Жртве куге

Куга још није сасвим савладана. Прошле године од ње је у свету умрло 517 лица, што се сматра за велик број. Највише жртава било је у Бурми — 198, затим у Екватору — 72, и у Индији — 44. Епидемије куге односиле су некад милионе људских живота. Тако је у XIV столећу сваки четврти Европљанин био жртва ове опаке болести, а у XVII веку, кад је епидемија захватила Лондон, умро је сваки шести становник овог града. Само 1896 године од куге је у свету умрло десет милиона људи, а од тога шест милиона у Индији.

Како да плави и црни подједнако поцрне

Кад је делегат Светске организације за здравље Јан Цеферсон вршио инспекцију у међународном логору омладине у Калцибрију, на јадранској обали Јужне Италије, био је зачуђен при сусрету с једном групом од дванаест плавокосих младића чија је кожа изванредно поцрнела, што значи да је поднела дејство ултравиолетних зракова. То су били Чеси, који су се обилно користили проналаском професора Зенисека, чувеног хемичара на Институту за спортску медицину у Каролусу. Професор Зенисек, који је исто тако врло плав, пронашао је једноставно средство помоћу кога плави људи могу да надокнаде све недостатке своје осетљиве коже. То средство је — знојење.

Чешка влада је професору Зенисеку ставила на располагање довољно средстава за експерименте и проучавања, који су трајали пет година. Он је ишао од фабрике до фабрике, обилазио спортске стадионе и деџа игралишта и испитивао састојке зноја. Резулта-

ти свих анализа показивали су присуство једне чудне црвене мрље непознатог састава у зноју. Она није била ни једна од 12 аминокиселина које садржи зној. Три године је хемичар узалуд покушавао да идентификује хемиски састав мрље. Једног дана, проучавајући радове професора Еспармера из Барија, сасвим случајно је сазнао да је италијанском научнику пошло за руком да издвоји из секреција морских полипа необичну уроканску киселину. Упоређивањем није било тешко утврдити да црвена мрља из зноја има исто порекло.

Даља проучавања показала су да уроканска киселина, које нема у крви, служи за то да задржи један део опасних ултравиолетних зракова који проузрокују опекотине коже и сунчаницу. Ово откриће је врло значајно, јер је указало да људски организам не располаже само једним оружјем за заштиту од сунца, тамним пигментом меланином који је привилегија људи тамније пути, већ и једним исто тако ефикасним средством — уроканском киселином која се налази у

зноју. Тако ће и црни и плави људи моћи под истим условима да се сунчају на плажи.

Једна париска лабораторија успела је да добије из шећера јевтину синтезу уроканске киселине, која ће се ускоро појавити у продаји као лосион за сунчање. Иначе, показало се да раствор од три отсто уроканске киселине може да заштити и најосетљивију кожу.

У току опита, професор Зенисек је утврдио и то да је слој зноја од једног милиметра довољан да спречи прегревање коже и сунчаницу. Према томе, особе које не желе да страдају од сунца не треба никад да бришу зној. Штавише, пре него што изложе своје тело сунцу могле би масирањем и лаким физичким вежбама да потстакну обилније знојење. Сувшице често улажење у воду је шкољиво, јер се на тај начин спира заштитни слој уроканске киселине коју садржи зној. Најзад, свако ко је изложен јаком сунцу треба често да уноси течности у организам, како би се што више знојио и тиме заштитио своје тело од штетног дејства ултравиолетних зракова.

Медвед по занимању

Људи се баве разним, понекад и веома чудним пословима. Таква је и професија младог Италијана Руџера Пионаца. Он већ пет година као „медвед“ увесељава публику, нарочито децу, у познатом центру за зимске спортове Кортина д'Ампецо. Посао није тежак, а доноси му 2.000 лира на дан.

КА
2
Т
И
С
Е
П
О
В
Е
Ћ
А
Л
О

Поред предмета који нас окружују и чију величину меримо уобичајеним јединицама мере — метром, сантиметром и милиметром — свуда око нас простире се невидљиви свет ситњих бића, микроорганизама, на који се ове мере не могу применити. Зато су установљене јединице мање од милиметра — микрон, милимикрон, ангстрем. Ово је било утолико потребније што смо, усавршавањем микроскопа, успели да угледамо чак и молекуле неких материја, а вероватно ће и атоми једног дана бити видљиви. Али, колики је, речимо, ангстрем? То што знамо да је он десетомилитни део милиметра не казује нам много, јер нешто овако ситно тешко да можемо замислити. Зато смо поједине микроорганизме претставили упоредо с неким већ познатим нам стварима — листом хартије, зрнцием песка итд. — како бисмо стекли јаснију слику о томе колики су. Све што овде видите увећано је 55.000 пута.

КРОЗ живот и школу

НАЈСКУПЉИ

Д-Р-А-Г-И

КАМЕН

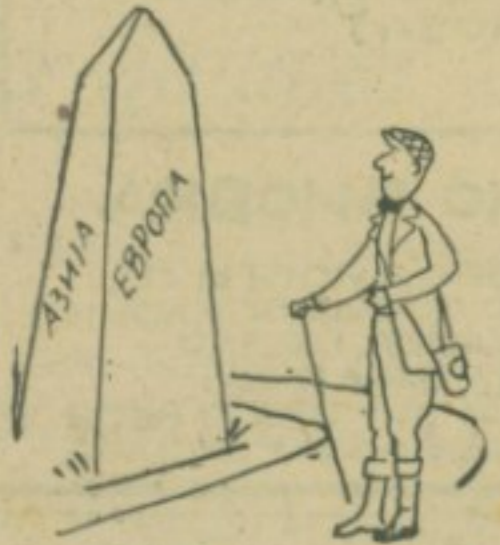
Најскупљи драги камен је смарагд, који — кад је лепе боје и кад нема никакву ма-

ну — може да пређе и цену од 2.800 долара за један карат.

НА ГРАНИЦИ ДВА КОНТИНЕНТА

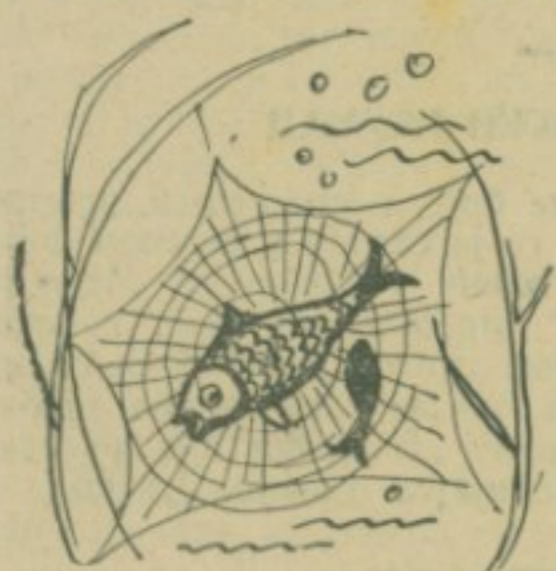
На 40 километара од Свердловска, на московском друму, налази се не много висок камен обелиск. На њему пише крупним словима: „Европа — Азија“. Тај погранични знак већ одавно привлачи пажњу

туриста, домаћих и страних. Многи су рекли: „Зар је могуће доћи на Урал а не видети ову ретку ствар, ту мало застати и бити једном ногом у Европи, а другом у Азији?“

РИБЕ У ПАУКОВОЈ МРЕЖИ

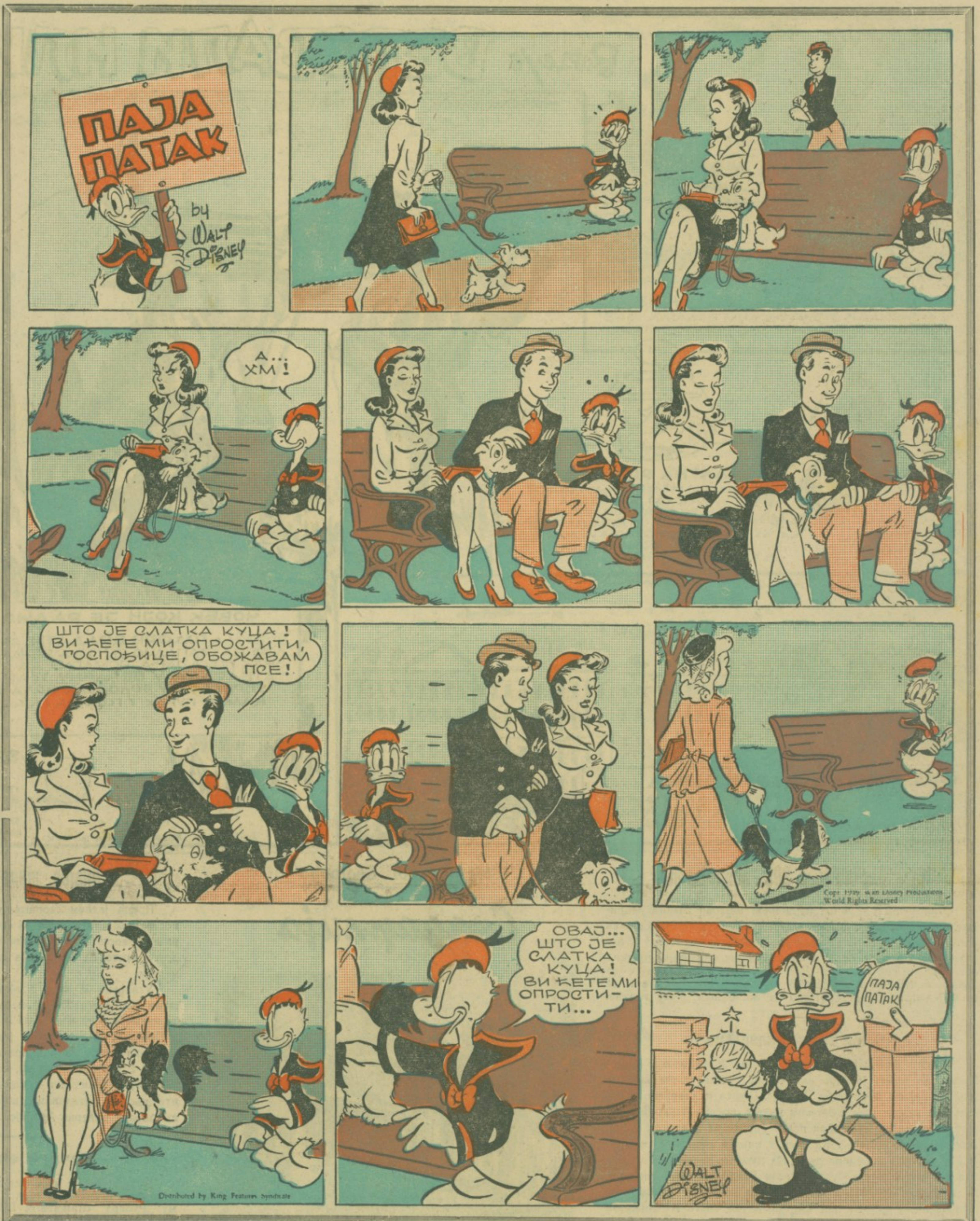
У многим земљама животиње се употребљавају на најнеобичније начине. Познато је, на пример, да у Јапану дове рибу уз помоћ птица корморана. Мање је познато да у ту сврху могу да послуже и паукови, односно њихове мреже.

Урођеници Нове Гвинеје направе округао оквир од бамбусове трске и натерају крупне паукове да преко њега исплету густу мрежу. После тога довољно је направити дршку и с тим поћи у лов. Добра страна ових „мрежа“ је у томе што су у води потпуно невидљиве.

Драго камење у метеориту

Још 1886 године, 10 септембра, у Пензенској губернији у Русији пао је метеорит. Један његов комад, који је био тежак 1672 грама, нађен је и предат на проучавање минералогу Ерофову и хемичару Личинову. У метеориту су откривена ситна сивкаста зрна која по тврдоћи, тежини и другим особинама одговарају драгом камењу. За овај рад двојицу научника наградила је Руска академија наука. Сада се овај камен налази у Ленинградском музеју.

ТАКО ЈЕ ДОБИЛА ИМЕ

Река Амазон добила је име од женама-ратницама из грчке митологије, јер су први истраживачи ових крајева, кад су наишли на мушкарце урођенике који су носили дуге косе и сукње, мислили да су то жене. И неки други предели на зем-

љи добили су имена на такав необичан начин.

ПОУЧНЕ ОЛОВКЕ

Једна фабрика школског материјала у Енглеској пустила је у продају нарочите оловке, намењене само школској деци. На свакој оловци пише: „При прелажењу улице погледај лево и десно!“ Баца науче напамет ову малу лекцију исписану на оловци, те постају опрезнији при прелажењу градских улица, што доводи и до смањења броја несрећних случајева.

РАДИОАКТИВНОСТ И ПОСЛЕ ПОЛА ВЕКА

Научни радови Пјера и Марије Кири, које су они писали још 1902 године, садрже и сада трагове радиоактивности. То у једном свом извештају Француској академији износи професор Жолио-Кири који је ове документе разгледао у Париском радиолошком институту. Научник је био довољно опрезан и списе је додиривао само врховима прстију.

ИЗДРЖИ СВАКУ ТЕМПЕРАТУРУ

Сићушни ротифер је чудна животиња. Живи обично у води, али је толико отпорна да ће преживети чак и ако се неким случајем нађе ван своје природне средине. Догоди се, на пример, да је вода нанесе на пешчани спруд који је изложен жарким сунчаним зрацима. Па ипак, ротифер ће остати жив и на температури од 90 степени. Вршени су експерименти и у другом правцу: животињца је стављана у коцке леда, где је држана дуже времена. Но, показала се отпорна и према хладноћи и остајала жива.

ЧЛАНОВИ ФРАНЦУСКЕ АКАДЕМИЈЕ И — СИР

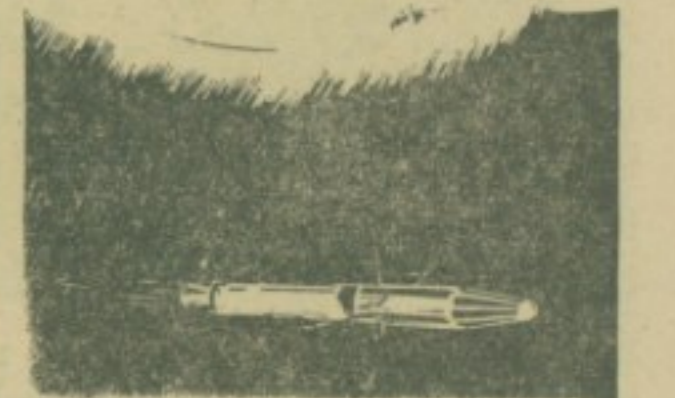
Чланови Француске академије најзад су решили да у нови речник, на коме се сада ради, унесу и реч „камамбер“. Ово је назив у свету чувеног сира који је по свом рецепту, пре једног и по века, справила Мари Харел. Захвални Французи подигли су јој споменик још одавно, а „бесмртници“ нације одали су јој званично признање тек сада.

СИГУРНОСТ ПРЕЧА ОД СЛАВЕ

Кад су светског боксерског првака средње категорије Американаца Кармена Базилија упитали какву му је „срећу“ донело освајање првенства, рекао је: „Моја боксерска популарност обезбедила ми је доживотну службу код једног осигуравајућег друштва. Титулу ћу сигурно изгубити једног дана, али ће ми остати за послужење — што ми допушта да мирно гледам у будућност“.

ДА НЕ БИ БИЛО НЕУГОДНОСТИ

Научници кажу да се у унутрашњости „Истраживача“, првог америчког вештачког сателита, одржава температура од 10 до 30 степени изнад нуле, тј. температура која би одговарала човечјем организму и не би проузроковала никаквих неугодности. Истовремено, спољашња температура варира од 30 до 100 степени изнад нуле. „Истраживачу“ се 17 марта придружио још један амерички вештачки сателит, избачен тропазном ракетом „Вангард“. Сателит је тежак око један и по килограм и креће се брзином од 29.500 до 30.500 км на час.

Конструктори рачунају да ће се он окретати око Земље пет до десет година.

Ripley's **ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!**

НАЈМЛАЂЕ ОСТРВО
РЕБУН ЈИМА - ВУЛКАНСКО ОСТРВО ПОБАВИЛО СЕ ИЗНЕНАДА У ЈАПАНСКИМ ВОДАМА 1945 И ОТАДА СЕ УНОСИ У СВЕ НОВЕ ГЕОГРАФСКЕ КАРТЕ

ПАС
СА СИЛУЕТОМ КАМИЛЕ НА БОКУ
СВОЈИНА ЛОРЕНА КИЛГУРА ИЗ БЕЛ ГАРДЕНА (КАЛИФОРНИЈА)

ЗЛАТНА РИБИЦА
ЈЕДНОГ УЧИТЕЉА ИЗ СЕНТ ЛУИСА (САД) ПРОГУТАЛА ЈЕ КИКИРИКИ. СПАСЕНА ЈЕ ХИТНОМ „ОПЕРАЦИЈОМ“ ИЗВРШЕНОМ ИГЛОМ ОД БРОША КОЈОМ ЈОЈ ЈЕ КИКИРИКИ ИЗВАЂЕН ИЗ ГЛА

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ РАДИО КАО ВО!
ВОЈВОДА ГОДФРИ БРАДАТИ, СВРГНУТИ ВЛАДАР ЛОРЕНА, ЗАПАЛИО ЈЕ ГРАД ВЕРДЕН А ЗАТИМ ЈЕ У ЗНАК ПОКАЈАЊА, ПОМАГАО ДА СЕ САГРАДИ КАТЕДРАЛА У ВЕРДЕНУ ТИМЕ ШТО ЈЕ УПРЕГНУТ У ВОЛОВСКА КОЛА ВУКАО ТЕСАНИ КАМЕН ПУНИХ 7 ГОДИНА (1047 - 1054)

ЗРНО БИСЕРА
У ВРЕДНОСТИ ОД 13 500 000 Д. ПОКЛОНИО ЈЕ ЗУЛИЈЕ ЦЕЗАР СЕРВИЛИЈИ МАЏЦИ БРУТОВОЈ КОЈИ ЈЕ КАСНИЈЕ УБИО ЦЕЗАРА

ФРАНКЕОВА ЗАДУЖБИНА У ХАЛЕУ (НЕМАЧКА), НАЗВЕЉА ПРОСВЕТНА УСТАНОВА У ЕВРОПИ, ОСНОВАНА ЈЕ, 1695, ПОЧЕТНИМ КАПИТАЛОМ ОД 7 ГУЛДЕНА (ОКО 2 300 ДИНАРА)

© 1957, King Features Syndicate, Inc., World

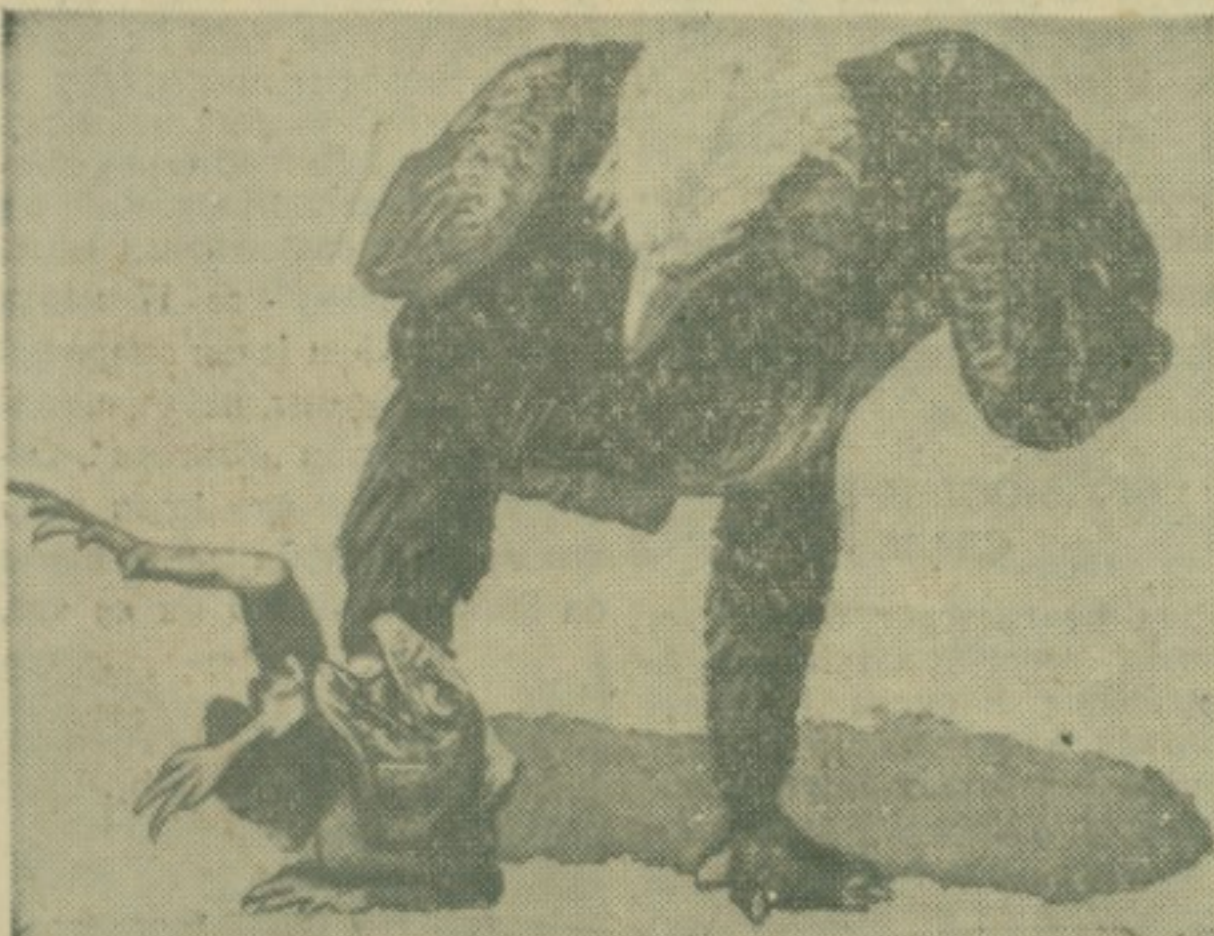
Човечанство има 998 непријатеља

Откако постоје људи на земљи, њихови главни непријатељи су бактерије, вируси и други микроорганизми. Светска организација за здравље недавно је спровела анкету у циљу утврђивања тачног броја ових сићушних узрочника тешких обољења и смрти људи. Добијени резултати показују да данашње човечанство има 998 непријатеља ове врсте и да се ниједан нови није појавио за последњих десет година.

СПОР ДИЖОН—КЛИВЛЕНД

Између француског града Дижона и америчког града Кливленда избио је спор око четири готске статуе које су пре 150 година нестале из Дижона. Пошто је утврђено да се оне сада налазе у кливлендском музеју, представници Дижона затражили су да им се ови ретки уметнички предмети врате. Али, директор музеја у Кливленду није се сложио с тим. Он је одговорио Дижонцима да ће им тражене предмете вратити, али тек кад Енглези буду вратили Грцима чувене примерке из атинског Партенона који се сада налази у британском Националном музеју, или кад Французи врате Италијанима многа чувена дела старих италијанских мајстора која је Наполеон покупио и однео у Париз. Кливлендска штампа не мисли тако, већ се сложило залаже да се тражене статуе одмах врате граду Дижону.

Неједнака борба

Борба дивљих животиња је свакодневна појава у природи. На овој слици види се неједнака борба — снажни, тачковани краљевски орао оштрога кљуна и јаких канџи напао је игуана, једну врсту гуштера. Игуан ће подлећи, јер је немоћан према овом ваздушном тигру.

Из сџарој Београда

Скадарлија

И сад постоји ова зграда. То је чувена кафана „Код три шешира“ у Скадарској улици

Једна од најчувенијих улица старог Београда је Скадарлија (Скадарска улица), у којој и сад постоје многе старе грађевине. У њој се налази и кућа на којој је постављена спомен-плоча Ђури Јакшићу, који је ту живео. Мало ниже од ње налази се и кућа нашег познатог глумца чича-Илије Станојевића, а наспрам ње чувена кафана „Код три шешира“.

Бранислав Нушић, пишући о кафанама, поменуо је и ову.

На једном месту он каже: — Ту је раније била радионица (фабрика) шешира старог Димовића. На кући је била истакнута фирма на којој су била од лима изрезана три шешира. Ти су шешири дуго стајали и дошнје кад је фабрика престала да ради, а кад се у тој кући отворила кафана, сама је собом, и без икаквог крштења, понела име: „Код три шешира“.

ПО ТУЂИМ ЛЕЂИМА

Ниједан човек није на тако чудан начин потрошио опромно богатство своје жене као Парижанин маркиз де Кастељан, звани „Бони“, који се 1895 године оженио Американком Аном Бул, ускоро после смрти њеног оца мултимилionара. Дотле сиромашни маркиз наједном је постао невероватан расипник. За једанаест година брака потрошио је преко осам милиона долара (готово пет милијарди динара). Поред мноштва скупоцених уметничких предмета, „Бони“ је купио два замка, штапу за 25 расних тркачких коња, један дневни лист и две јахте од којих је једна имала посаду од 108 људи. Осим тога, саградио је једну од најлепших палата у Паризу, мермерну палату у Булоњској Шуми, где је често приређивао банкете и пријеме за своје пријатеље. Да би направио сензацију на једном од својих бацова, он је читав хол, главне дворане и степеништа начичкао са пет стотина диврејисаних људи, који су стајали у ставу мирно на метар један од другог.

Дивље животиње изумиру

Према једном саопштењу које је објавио УНЕСКО, за последњих сто година у свету је изумрло близу стотину разних врста дивљих животиња. Иста судбина очекује и друге врсте од којих има свега по неколико стотина примерака.

Утврђено је да у крајевима северозападно од Бомбаја живи још свега 250 примерака азиског лава, што значи да он изумиру. Све мање има и једнорогих носорога, који живе у Северној Индији, као и једне врсте адо-слонова, од којих има још свега 20 примерака у једном резервату. Исти је случај с дивљим бизонима, који су некад у чопорима живели у Северној Америци, а сада их има једва око 30.000, и с пустињским антилопама, које се још једино могу наћи у пустињама Северне Арабије.

МАЧАК — ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ

Рубард, мачак необичне жуте боје, накострешен, жустир и борбен, насмејао је сваког ко га је гледао у веселом филму „Рубард“ снимљеном 1952 године у Холивуду. Мада је од његове прве успеде „улоге“ прошло већ шест година, мачак је сачувао своје „уметничке способности“. Очи су му живе, држање кочоперно, сав је онакав какав треба да буде у новом „Парамунтовом“ филму „Најкраћи пут до пакла“, у коме ће се појавити као пријатељ главног јунака.

Аеросанке

Друмовима покривеним снегом дебелим 30 до 50 см тешко се може превозити терет. Ово је нарочито тешко у северним областима Совјетског Савеза, где се снежни покривач задржава месецима, па се тако прекида веза између читавих покрајина и великих градова. Да би завејани путеви постали проходни, сада су начињене велике арктичке аеросанке које могу да се крећу брзином до 120 километара на час.

На слици, заправо једном кинеском цртежу, приказан је лов са корморанима. Корморани плове у јату, пратећи чамац, и вребају рибу. Зиди се како се један корморан спустио на штап који је рибар испружио. Он држи у кљуноу рибу коју ће убацили у мрежасту цакчић, која се такође налази на штапу. После тога, он ће наставити исти посао. Разуме се, у одређено време биће му допуштено да и сам поједе порцију рибе. Корморани су сјајни дивљачи и гњурци. Сва четири прста на ногама повезана су им великом опном. Живе по дубоким водама: и слатким и сланим. Хране се искључиво рибом. Неке врсте живе и у нашим крајевима, а у Македонији помоћу њих лове рибу.

Из Јапана

Можда зашто шито седе на поду...

Ноге Јапанаца нису само кратке, него обично помало и криве. Сматра се да је то услед тога што још од детињства седе на поду прекрштених ногу. Можда и зато — кажу они — што их мајке, док су мали, носе везане на леђима, а они се држе за њихове слабине раширеним ножицама. Назад, томе много доприносе и јапанске нануле, такозване „гете“, чији су каишеви причвршћени за њон у облику латинског слова У. Предији, најкраћи каиш пролази између палца и другог прста, тако да при ходању и трчању цео напор снесе прсти. То тера стопала унутра, а мишићи се томе пгилагоде и деформишу тако да се ноге постепено криве.

Најчито после Другог светског рата, Јапаници и Јапанке све више носе ципеле и резултати су врло добри: омладина, углавном, има ноге потпуно праве.

...шито их мајке носе на леђима

Статистички подаци показују да је велик број Јапанаца кратковид и да због тога многи још од малена носе наочари. Као први разлог томе сматра се то што их мајке док су мали носе на леђима тако да немају шири хоризонт, него из најнепосредније близине гледају у мајчина леђа, односно у неку шару на њеном кимону. После тога, у школи долази пуних осам година учење врло тешког јапанског писма. Назад, можда је и кратковидост добрим делом последица авитаминозе.

...збој исхране

Познато је да тело Јапанаца не заудара нити се осећа на зној, као што је случај с људима на Западу, чак и са онима који се купају сваког дана и по два пута. Традиционално свакодневно купање Јапанаца ујутру и увече, изгледа, нема толико значаја колико начин исхране. Јапаници сматрају да људи са Запада имају оштар мирис тела, кога се они гаде, зато што се претежно хране месом и масноћама. Тај задах главни је разлог огромне производње разноврсних мириса који се стално производе на Западу.

Па ипак, и Јапаници праве разна миришљава биљна уља и кремове којима свакодневно мажу косу, због чега им је она улепљена и сјајна. Кад се уђе у трамвај или аутобус, у позориште или биоскоп, осети се чудна мешавина разних мириса из њихове косе.

Животиње — и Гајгерови бројачи

Тиреоидне (штитне) жлезде животиња могу послужити за утврђивање количине радиоактивних отпадака на извесној територији. Жлезде могу постати радиоактивне не само под дејством отпадака после експерименталних експлозија атомских бомби, већ и услед радиоактивних отпадака из самних нуклеарних реактора. Установљено је да је количина радиоактивности код животиња које пасу много већа него код људи који се крећу преко истог земљишта.

ЗАГОНЕТНО ЉУДСКО ТЕЛО

Човек се учи док је жив. Али, изгледа да он о свету око себе зна много више него о себи самом. У то ћете се лако уверити ако покушате да одговорите на ова „тачна-погрешна“ питања о вашем телу и о његовом функционисању. Поред сваког питања ставите свој одговор — Т за тачно, а П за погрешно — па исправност одговора проверите.

ПИТАЊА

- 1) Ваздух који издишете садржи у себи више угљендиоксида него кисеоника?
- 2) Дуван стеже крвне капиларе који разводе крв по површини вашег тела?
- 3) Веома дубок уздах промени сав ваздух у вашим плућима?
- 4) Кад посматрате филм, на платну се смењују слике сваког секунда?
- 5) Ствари које гледате обрнуто се копирају у вашим очима?
- 6) Кад дишете кроз нос, ваздух се осуши пре него што доспе до плућа?
- 7) Алкохол проширује ваше крвне капиларе?
- 8) Све витамине који су неопходни вашем телу добијате из хране или пилула?
- 9) Воду у једном истом суду можете истовремено осећати као топлу и као хладну?

- 10) Од сунца се може потамнети седећи иза обичног прозорског стакла ако је сунце довољно јако?
- 11) Ваше тело се зноји да би се расхваћивало?
- 12) Највећи део хране свари се у желуцу?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

- 1) Погрешно
- 2) Тачно
- 3) Погрешно
- 4) Погрешно
- 5) Тачно
- 6) Погрешно
- 7) Тачно

- 8) Погрешно
- 9) Тачно
- 10) Погрешно
- 11) Тачно
- 12) Погрешно

ОБЈАШЊЕЊЕ ОДГОВОРА

1) Мада ваздух који издишете садржи велику количину угљендиоксида, он ипак садржи око 12% више кисеоника. Ваздух који удишете састоји се од око 79% азота, 20% кисеоника и 0,04% угљендиоксида. Кад га издишете, кисеоник

је редуциран на око 16%, док је угљендиоксид увећан за око 4%. Азот је остао процентуално непромењен.

2) Дуван сужава крвне капиларе и тиме ограничава крвоток.

3) У плућима увек остаје мало заосталог ваздуха. Потребно је много узастопних удисаја и издисаја да би се плућа довољно прочистила.

4) Филм је приказивање слика које се смењују великом брзином — 24 у секунду. После сваке слике затвара се поклопац пројекционог апарата за делић секунда. Ми тога нисмо свесни зато што наше очи задржавају претходну слику све док не наиђе нова.

5) Сочива наших очију примају претставу предмета обрнуто. Очни нерв преноси претставу у мозак и ми тада предmete видимо онакве какви су. На овом принципу направљени су фотографски апарати: филм прими предмет обрнуто, а кад се развије приказује слику правилно.

6) Нос и грло загреју и овлаже ваздух који се удише. У претерано загрејаним собама, где је ваздух сув, осетићете жеђ јер организам троши више воде да би овлажио примљени ваздух.

7) Алкохол проширује капиларе и на тај начин више крви доспе до површине тела. Пијан човек ће се пре смрзнати него трезач, јер се у његовом телу крвни судови не шире и не скупљају како треба.

8) Витамин Д може се створити и у самом телу. Кад је кожа изложена директној сунчевој светлости, извесне хемиске супстанце под кожом стварају витамин Д, због чега се он често назива „сунчани витамин“.

9) Ако ставите једну рuku у суд с топлем а другу у суд с хладном водом, па их онда обе истовремено ставите у трећи суд испуњен сапуницом, осетићете ту сапуницу једном руком као топлу, а другом као хладну. Ово показује да наша чула нису баш увек поуздана.

10) Наше тело може потамнети само од ултраљубичастих зрака, а они не могу проћи кроз обично прозорско стакло. Потребна су специјална кварц-стакла која пропуштају ове зраке.

11) Испаравање путем знојења одузима велику топлоту с површине нашег тела. У топлим али влажним данима испаравање је спорије и зато осећа се већи притисак топлоте.

12) Мада желудац игра значајну улогу у варењу, највећи део хране коју поједемо свари

се у танком цреву. Сварена храна упија се кроз зидове танког црева и на тај начин доспева у крв.

ИЗ ДЕТИЊСТВА ДОПОЗНАЈУ ДА УДВА

ЗА ЊОМ ЈЕ ДОШЛА ДРУГА

СТРЕЛЕ СУ ДОЛЕТАЛЕ СВЕ ДОК...

ОБЕ СТРАНЕ НИСУ ИМАЛЕ ИСТИ БРОЈ БОРАЦА!

КАСНИЈЕ... У ЗАМКУ...

КАСНИЈЕ...

МОЖДА ЋУ ЈЕДНОГ ДАНА МОЌИ ДА КАЖЕМ ОЦУ ШТА СЕ СТВАРНО ДОГОДИЛО...

КРАЈ

СНЕЖНИ ЛЕОПАРД

Никад сибирски тигар неће заћи у дивље, пукотинама испресецано Алтајско Горје. Ни за гладног вука Алтај не претставља приамљиво ловиште. Готово увек снегом завејане литице

беспутног каменог лавиринта претстављају најсигурније у-точниште за сибирске козороге. Па ипак, чак и ту их вреба један непријатељ, невидљив, „камуфлиран“ својим крзном. Полако, опрезно и нечујно, шуња се на својим, густом длаком обраслим шапама, пре-

ко стрмина и гребена, — снежни леопард. Величином, окретошћу и лукавством сличан је свом афричком и индијском сроднику; само се његово сивобело крзно с црним мрљама прилагодило боји снегом завејаног и негостољубивог планинског света.

Као кил од камена — али с напрегнутим чузима — стоји предводник стада, стари и искусни козорог, на каменом испупчењу једног оброчка. Бежећи испред монголских ловаца, он се са својим малим стадом повукао у Алтајско Горје. Четири младе женке и два од њега много млађа мужјака брсте оскудно растиње. Ветар оргија оброчима, тера пред собом крпе облака, а доле, низ планину, ломи једе и друго дрвеће. Одроњавање камења, лавине и мразеви убирају сваке године многобројне жртве у овом дивљем планинском крају. Међутим, стари козорог успевао је увек да своје стадо проведе кроз све опасности.

Сивобела сенка бешумно клизи снежним покривачем, обилази камене блокове који јој стоје на путу, застаје, иде даље. Већ два дана снежни леопард прати стадо козорога. Није га ниједном видео, али трагови одају присуство и кретање животиња. А сада му је планински ветар донео њихов мирис. Близина жртава учинила га је још крволочнијим. Али, он је искусан ловац и због тога је, упркос огромној глади, опрезан. Сваки шум и сваки непотребан покрет морају се избећи. Урлик ветра и боја његовог крзна најбољи су му савезници. Метар по метар приближава се он својим жртвама. Стадо,

тражећи храну, стално мења место. Само њихов предводник не напушта своју осматрачницу: његов оштар поглед претражује околину.

Леопард мора да пређе, пузећи на трбуху, само још једно кратко отстојање, а онда ће да скочи. Он има искуства: први скок му мора успети, иначе је сав досадашњи труд био узалудан. Сва чула напрегнута су му до крајности. Нејавно се померио врх његовог репа. А тај покрет спазео је опрезни стражар и више не скида поглед с тог места. Леопард се укочио и још више утонуо у снег. Предводник и даље нетремице гледа; он осећа опасност иако не види непријатеља. Наједном је, испустивши продоран звиждук-опомену, елегантним скоковима журнуо у правцу супротном од онога где се крила опасност. Његово стадо пошло је за њим.

Леопард је начинио три очајничка скока покушајући да стигне своје жртве. Сувине касно... Мораће се задовољити скромнијим пленом. Можда ће негде у долини наћи на неопрезну лисицу или на неког залуталог пса монголских ловаца.

ПОСЛЕ НАПОРНОГ ПУТОВАЊА КРОЗ ДИВЉИ ПЛАНИНСКИ КРАЈ, ЛАМЕ — ТИВЕТАНСКИ СВЕШТЕНИЦИ — ДАЈУ МАЛОМ ШВАЈЦАРЦУ ЧАЈ С МАСЛОМ И СОЉУ

Најмлађи „освајач“ Хималаја

Најмлађи Европљанин који је прешао преко 5.600 метара високог Гања-Ла-Паса у Хималајама јесте Швајцарац Петер Зигенталер. Прошлог лета, кад је организација ФАО послала његовог оца, стручњака за млекарство, у Хималаје да тамошње овчаре поучи у производњи сира, он је повео и жену с дететом. Петер је тада имао тек годину и по дана. За време тог путовања врлетним стазама седео је у корпи коју је на леђима носио Футарки, ветеран са Монт Евереста и Анапурне. Све згоде и незгоде: велике висинске разлике, оштру хладноћу и снежне вејавице мали Петер је добро издржао. У току пет месеци колико је провео далеко од сваке цивилизације (седам дана хода до најближег лекара), ниједном није био болестан и у најбољем здрављу вратио се у своју домовину, октобра прошле године.

ЛОПТА ЗА СВЕТСКО ФУДБАЛСКО ПРВЕНСТВО

Да није лако бити секретар Шведског фудбалског савеза у то се уверио Свен-Ерик Вестерберг. Он је морао, поред својих редовних дужности, да обави и један „тежак физички посао“: да напумпа 102 фудбалске лопте, од којих је требало изабрати најподеснију за престојеће такмичење у Шведској за првака света у фудбалу. Стручњаци су се, одлучили за лопту број 70 и већ је поручена читава серија ове врсте.

СПУТНИК НА ПОШТАНСКИМ МАРКАМА

Поводом избацивања спутника, издате су спомен-марке у Совјетском Савезу, Источној Немачкој и Румунији. Румунско издање носи слику првог васноског путника керуше Лајке.

Аутоматски саобраћај

По широком асфалтном друму журе аутобуси, путнички аутомобили и теретњаци, журе мотоцикли и скутери. Од раног јутра до касно у ноћ река возила не престаје...

Саобраћај данас регулише улични саобраћај и одређује кретање аутомобила преко семафора или непосредно, сам, без помоћи било каквих техничких уређаја. Разуме се да тада није искључена могућност грешака, нити је потпуно регулисан читав саобраћај, нарочито на местима где је веома жив. Да би се постигла што већа безбедност, конструисани су аутоматски саобраћај и радиолокациони меритељ брзине аутомобила.

Радиолокациони меритељ брзине тежак је непуних 17 килограма и величине је 30x30x20 сантиметара. Он се поставља на стив на самој улици и антена му је усмерена дуж улице. Дејствује на даљини од 50 до 55 метара. Антена емитује радио-таласе дуге 13 сантиметара, а служи и за емитовање и за пријем емитованих таласа.

Ако се аутомобил, приближавајући се радиолокатору, креће недозвољеном брзином, стрелица на екрану скреће од црвене црте. Саобраћај тада даје знак возачу да стане. Ако се он буну и тврди да није возио непрописно, саобраћај му показује папирну траку на којој је забележена његова брзина. Овај уређај може да буде

уграђен и у возило и да аутоматски региструје брзину.

Нарочито велику помоћ пружа радиоелектроника у регулисању саобраћаја на раскрсницама. Захваљујући њој, у многим великим градовима саобраћај се регулише без икакве помоћи и учешћа саобраћаја. У Њујорку на 120 раскрсница, овај посао успешно обављају „аутоматски саобраћајци“

Сви ови уређаји раде на принципу радиолокације. Радио-таласи непрекидно „претресају“ раскрсницу и „збраћају“ аутомобиле који се приближавају. Семафор отвара пут у оном правцу у коме је усмерен највећи број возила.

Али, тиме још није испуњена примена електронике у друском саобраћају. Вршена су испитивања аутоматских аутомобилских магистрала којима би се кретала возила без шофера. Волан би се покретао помоћу специјалних електронских уређаја уграђених у машину, на које дејствују сигнали емитовани са диспечерског места.

Отишло се још даље. Улицама су, испод слоја асфалта, положени метални спроводници кроз које се пропушта струја високе учестости, стварајући над асфалтом променљиво електромагнетско поље. Енергију овог поља „хвата“ нарочито конструисано теретно возило у коме се, уместо мотора на унутрашње сагоревање, налази специјални пријемник.

Кад природа ствара...

С планине Мироча силази поток Јабуча, који се улива у Слатинску Реку. Корито овог потока дубоко је усечено у кречњачке стене. На њему се налазе двоје природне камените вратнице високе око 70—80 метара.

Вратнице се налазе одмах једне иза других. Као што се на слици види, оне су засвођене, а испод њих шуми поток

Јабуча. Наш познати стари научник Владимир Карић (1848—1893) каже да су ове вратнице остаци свода једне простране пећине у коју је некад поток Јабуча понирао и кроз коју је протичао.

Ове природне реткости честе су у нашој земљи и оне се одликују не само својом оригиналношћу, него и природном лепотом која привлачи туристе. Слике су рад живописца Павла Чортановића (1830—1903).

Дечак у возу

Ко је овај дечак, где путује, шта мисли, какве га бриге море, да ли први пут путује сам, или се растао од родитеља и пошао у неко даљемо место на занат или у школу? На то питање не може нико да одговори. На то није мислио ни фотограф Едвард Милер из Порторика. Инстинктивно је осетио да овај дечак нешто преживљује, то му се свидело и његов апарат је шкљоцнуо. Слици је дао име „Дечак у возу“. Таквих и сличних детаља има у целом свету.

Није могла да поднесе ГУБИТАК...

Трактор је наједном чудно забрктао и нагло стао. Девојка која је ишла крај њега одбацила је грабуље, потрчала и испред самог оштрог раоника зграбила два беспомоћна зечића, тек недавно дошла на свет. Зечеви, спасене тако од сигурне смрти, девојка је однела својој кући, где их је одмах „прихватила“ мачка Му

ши. Судбина ове мачке била је — да употребимо за ову прилику мало необичан израз — трагична: читавог свог живота она је доносила на свет само мртве мачиће.

У почетку, зечеви су одбијали пажњу којом их је мачка обасипала. Али, већ после неколико дана она је успела да савлада њихово неповерење и да им постане права мајка. Муши и њена дугоуха деца постали су права сензација не само за своје село, већ и за оближњи немачки град Розенхајм.

КОМФОРНА КОЛЕВКА

Неки Едвард Харисон из Мус Грина, на Аљасци, модернизовао је, како каже, један врло практичан изум Индијанаца и Ескимана, који своје бебе, смештене у торбама, увек носе на леђима. И он је за своју малу кћер Дијану направно такву „колевку“ с потпуним комфором. У тој нарочито подешеној кожној торби уграђено је електрично јастуче на батерију, које по потреби, кад се укључи, загрева свог малог становника. Горе је учвршћен сунцобран, који бебу штити од невремена, а причкачени су и „неопходни“ реквизити: цуцла и играчке.

После шест недеља — за то време зечеви су и порасли и ојачали — једно од Мушине деце провукло се кроз жичану ограду и нестало у пољу. Вероватно је зечић осетио да је већ постао способан за самосталан живот.

Други зечић, Хамзи, остао је поред помајке и убрзо постао прави кућни тиранин, ујео је све укућане и остале домаће животиње чим би му се приближиле. А онда је и он једног дана нестало, само не потпуно и заувек као његов брат. Често је долазило у близину куће и, кад би га неко позвао по имену, подизао би се на стражње ноге и мрдао ушима.

Муши није могла да поднесе губитак свог потсвојчета. Убрзо по његовом бекству, она се разболела и уинула.

Коса кроз векове

Коса је од давнина претстављала један од најлепших украса на човеку, као и жени. Бујна, сјајна и лепа

коса била је код примитивних народа доказ мушкости, снаге, отменог рода, женске лепоте, па чак и „божанских својстава“. Кад је у античком Риму завладала епидемија чија је последица била опадање косе, забележено је међу женама више случајева самоубиства, а већина оболелих недељама нису излазиле из својих кућа. Чим је епидемија прошла, Римљанке су у знак захвалности подигле Венери велики кип.

Недостатак косе сматран је вековима као срамота, а освајачи су шишањем косе ударили покоренима жиг бешчашћа. Међу старим Галима и Францима лепа и бујна коса била је најпоузданија залога успеха у животу. Нико није могао бити краљ ако није имао дугу и лепшаву косу, па је ношење дуге косе било неко време код Франака забрањено да би се „вунгум пекус“ (обичан народ) разликовао од владара.

Једини начин којим је франачки племић Гондебауд доказивао своје порекло и право на престо била је његова изванредно бујна коса којој није било равне у тадашњим франачким земљама. Његов сан о краљевству завршио се оног дана кад му је његов главни ривал, на превару, маказима остригао косу. Најзад, један од најслабијих краљева, Карло II, познат под надимком Карло „ћелави“, био је непопуларан можда највише због недостатка косе.

Кад је Цезар, који је био потпуно ћелав, освојио Галију, наредио је да се свим становницима покорене провинције у знак ропства исече коса. Али чим је галски побуњеник Клодион претео од Римљана неколико провинција, наредио је

да сви становници ослобођених крајева пусте косу, која је за њих претстављала знамењке слободе и достојанства човека.

Кратку косу како је данас носе мушкарци у свим цивилизованим земљама први је увео француски краљ Франсоа I. Повод је био сасвим случајан. Краљ је имао на глави рану и да би је могао лечити требало је исећи бујну косу. Скутоноше и ласкавци на двору убрзо су почели да подражавају краљу и тако је његова невоља преобразила фризуру тадашњег света. Права зараза ношења перика за време краља Сунца имала је сличан узрок. Луј XIV је остао рано без косе и да се не би извргао руглу и потсмеху својих заједљивих поданика обривао се до главе и увео моду ношења дугих и достојанствених перика.

Женској фризури први пут фризерски посвећују озбиљнију пажњу у XVIII столећу. Крајност је одмах узела маха, тако да су многе дворске даме носиле на глави читаве грађевине од косе високе по метар и више, а држале су се само захваљујући унутрашњој жичаној конструкцији.

Кроз читав Средњи век присуство вашију у коси сматрано је као доказ здравља и оне нашим примитивним прецима нису биле на сметњи. Сличне предрасуде о вашима задржале су се у неким земљама још и данас. Познато је да је у шпанској армији почетком прошлог века дошло готово до револуције кад је наређено да војници ошишају своје дуге и масне мике и да се свако вече, по повратку у касарне, требе од вашију. Чак ни деспот какав је био Наполеон није смео наредити својим војницима да шишају косу. Ова хигијенска мера уведена је у француској армији тек за време Реставрације.

Ћелавост, болест косе савременог човека, постојала је од давнина. Мада Херодот тврди да ћелавост код старих Египћана који су се још до пет-шест хиљада година бријали до главе није постојала, у рушевинама Тебе пронађено је више различитих перика. Хипократ, Сократ и Ескулап били су потпуно ћелави, а Цезар је због своје ћелавости тражио од Сената да му дозволи ношење венца у свакој прилици.

Занимљиво је да многе савремене болнице имају и „службу против ћелављења“, а у Енглеској се преко социјалног осигурања могу добити бесплатно и перике.

За годину дана човеку обично порасте 10 до 20 сантиметара косе. Најјача је коса на темну, али зато она расте спорије — готово двоструко него власи изнад слепооч-

ница и чела. Дневно опадне око 35 до 40 власи, али оне бивају надокнађене.

Јачина косе је различита код различитих раса. Влас Црнаца је најосетљивија, јер може да издржи оптерећење од свега 40 до 60 грама. Најјача је црна и равна коса људи жутих раса, која може да издржи терет од 160 грама. Стога није чудо што су се за прављење перика столећима готово искључиво употребљавале мике Кинеза. Просечни Европљанин има влас чији пречник износи 60 до 90 микрона и може да издржи терет од 60 до 110 грама.

Највише косе имају плави људи: један квадратни сантиметар обрастаје са 180 власи, док код црномањстих тај број никад није већи од 150. Иначе, човек обично има око 100.000 власи.

ОД СТАРОГА НОВО

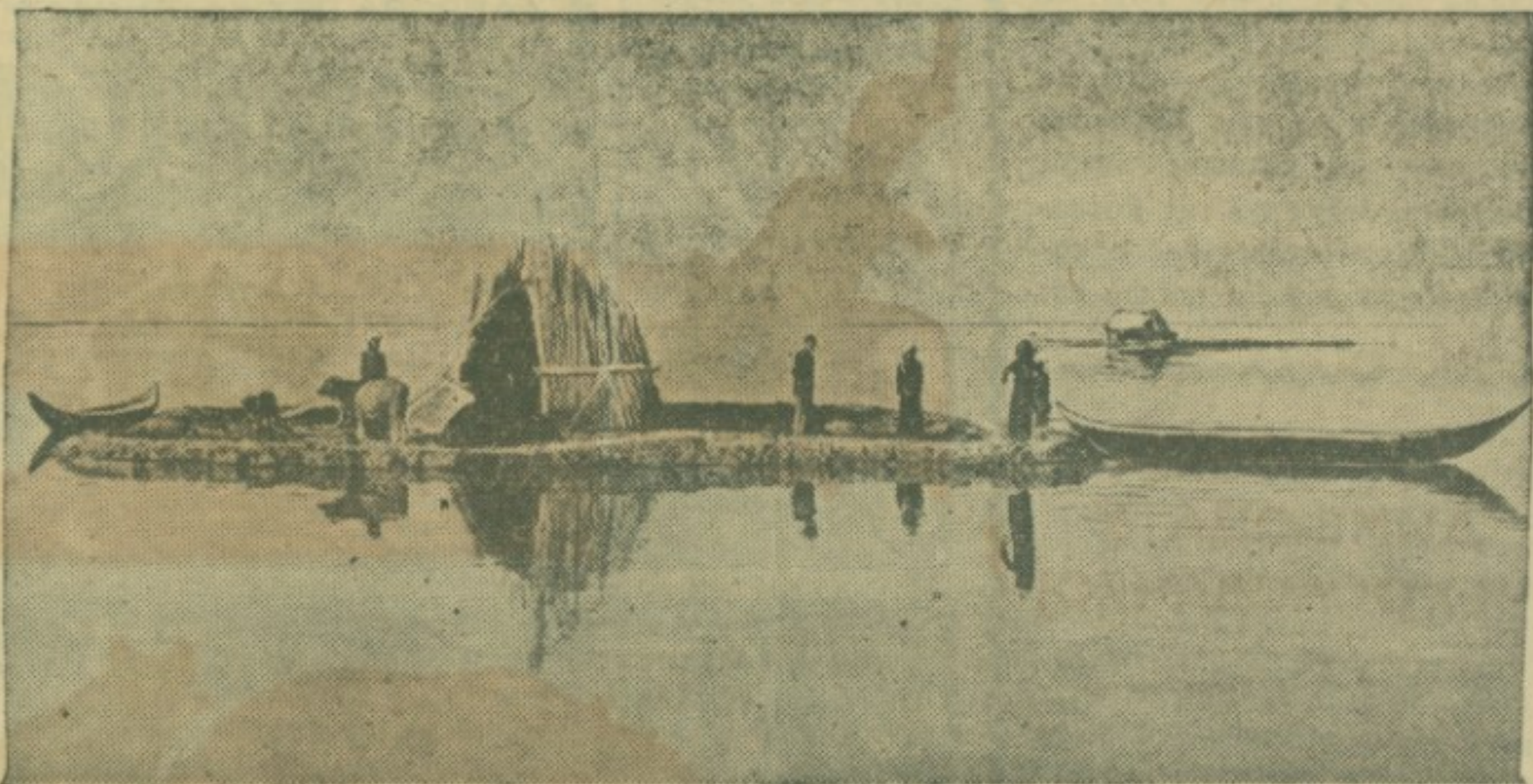
Четвртог маја 1945, једну од најмодернијих немачких подморница, И-2540, потопили су сами Немци. Док је 1500 тона челика лагано тонуло на дно, командант и посада пловили су малим моторним бродом ка обали.

Дванаест година касније, 4 јула 1957, ова иста подморница, извађена с дна, преуређена и свеже обојена, постала је ратни брод Западне Немачке. Вађење из мора и обнова стајали су свега 15 милиона марака, док би за изградњу једне

такве нове подморнице требало дати 35 милиона.

Што су Немци дошли до новог брода за релативно малу суму новца, треба да захвале следећим околностима. Прво, приликом потапања подморница није била нимало оштећена. Друго, дубина са које је извађена износи свега шеснаест метара. Пошто је изучена на површину, установљено је да су сва њена торпеда остала у исправном стању, па су чак и све винске, водене и ликерске чаше биле читаве.

Такав је живот

Када погледате ову слику, помислићете да су ови људи у безнадежном стању. Али, није тако. Они су на те појаве навикли. Истина, тежак је то живот, али је родна груда драга и они се не мичу. Поплаве дођу и прођу. То добро знају становници Месопотамије који живе у мочварним пределима на обалама реке Тигра, јер их те невоље сналазе свакога пролећа. Наиме, тада Тигар и Еуфрат, такозване реке близнакиње, надођу због отапања снега на Јерменским Планинама, где се налазе њихови извори, те поплаве захвате околне пределе.

Еуфрат дуг 2.800, а Тигар 1.950 километара најзначајније су реке предње Азије. Обе реке уливају се у Индиски Океан и својим токовима затварају Месопотамију. Пре уласка у Пер-

сиски Залив сједињују се у једну реку која се од тог места назива Шат ел Араб. И једна и друга река дају воду за вештачко напатање великог броја оаза које се налазе у овом крају. У доњем току река који је у исто време и доњи крај Месопотамије, има много мочвара, пустиња и оаза са бујном вегетацијом. У том делу света некада је била моћна старовековна држава Вавилонија.

Када се вода после поплаве повуче и тло просуши, у ове крајеве крену стотине и хиљаде арапских номада говећи стада оваца, камела и коња натоварених тамносмеђим шаторима да би искористили добру пашу.

термедна која живи у Тексасу и Мексику и, најзад, галопава-галопава. Ова живи у мексичким планинама и од ње воде порекло све врсте данашње питеме ћурке.

Шпански освајачи нашли су у Америци припитомљене ћурке врсте галопава-галопава. Астечки цар Монтезума држао је велик број тих ћурки у свом зоолошком врту да би њима хранио друге животиње. Хроничар Овиједо писао је 1526 године да су ти „пауни којих има много у Новој Шпанији“ омиљена домаћа живина шпанских колониста у Западној Индији. „Месо тих“ пауна — писао је даље Овиједо — врло је добро; неповоридиво боље од меса ма које живине у Шпанији“.

Од тог времена историја ћурке је познатија. Шпанци су је пренели у Европу и она је ту почела да се множи. Већ крајем 16 века зна се у Англиској за три разне врсте ћурки: црну, белу и за ћурку бакарне боје перја. У Холандији, као и у још неким европским земљама, развиле су се друге врсте ћурки, које су колонисти почетком 17 века могли да пренесу из Европе у Америку. Оне су се знатно разликовале од оних које су пре нешто више од сто година прешле Атлантик ка Европи.

Први колонисти у САД од све дивљачи најрадије су ловили дивљу ћурку. Она је била празнична печеница на столовима досељеника од Канаде до Северне Флориде. Неки сматрају да је дивља ћурка (*Meleagris gallopavo silvestris*) предак наше данашње ћурке, али се заборава да је већ у време кад су ћурку силвестрис ловили европски досељеници данашњих САД, питома ћурка била позната у Европи. Колико у данашњим питомим ћуркама има крви ћурке силвестрис тешко је рећи, али се претпоставља да је дошло до укрштања с разним врстама питомих ћурки пренетих из Европе.

Порекло питеме ћурке је прилично нејасно. Ћурке припадају породици *Meleagrididae*, коју сачињавају две врсте: једна је *Agriocharis ocellata*, дивља пегава ћурка која се још може наћи у Костарики и суседним пределима Средње Америке, а друга *Meleagris gallopavo* са читавим низом подврста. Једна од тих подврста је ћурка силвестрис о којој је било речи, а остале су:

РУКОПИСИ ДИМЕ-ОЦА У ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ

Рукописи Александра Диме-оца откривени су у једном замку у западној Чешкој, заједно с преписком ауторове ћерке с кнезом Рихардом Метернихом. Према писању ревије „Чехословачки живот“ која излази на енглеском језику, у том замку, који је био својина породице Метерних, архивска службеница Улрихова наишла је на сандук са старим хартијама и документима. Њено чуђење није било мало кад је међу њима открила рукописе три Димина романа: „Ромео и Булијета“, „Госпођа Монсоро“ и „Јехуова дружина“.

Марија Александра Дима, романсијерова ћерка, упознала се с Метернихом у Паризу, где је био на дужности амбасадора. Кад је он напустио француску престоницу и вратио се у домовину, почела је дуга и нежна преписка, која је данас врло интересантна с обзиром да се у њој огледају обичаји и политичке прилике тога времена. Марија Александра послала је Метерниху и многе предмете за успомену, међу којима и ова три рукописа свога оца.

У јужном делу Аргентине налазе се најбогатија тресетишта на читавом јужноамеричком континенту. Али, искоришћавање тресета није могуће, јер су се током векова подземни слојеви, због изванредно велике и суве топлоте тла, распали у прашину. Као последица тога, некад плодна степа изнад тресета почела је да се улеже. Појавиле су се пукотине и веома опасне подземне шупљине покривене танким слојем земље. Сочне траве је нестало, а место ње

МАФАЛА

Степа смрти

појавило се оскудно жућкасто растиње које ничему не може да служи.

Мафала — степа смрти — зове се данас ова област која обухвата преко хиљаду квадратних километара. Аргентинска влада ју је премерила и дуж њених граница поставила табле с нацртаним мртвачким главама и опоменом да ту почиње по живот опасно земљиште. Упркос томе, Мафала никад није без жртава: бар једном месечно из насеља у њеној близини нестане понека особа. Њен крај није тешко замислити: или је пропала у пукотину која се неочекивано отворила или је, као у живи песак, једноставно утовула

у тресет претворен у црну прашину.

Местимично и по осамдесет метара дубоке пукотине покривене су са свега тридесет сантиметара земље обрасле варљивим жућким растињем. Тај слој не може да одржи тежину човека или какве веће животиње. Ступи ли ко на ње-

га, пропадне као кроз љуску од јајета и нестане у црним дубинама. Из пукотине избије само облак прашице, као кад се пепео усковитла. Ко пропадне у Мафали, томе више нема спаса. Сваки покушај да му се притекне у помоћ значајно би само нове жртве.

Шест путева који су некад пресецали тресетиште не воде данас никуд. Завршетак једног од тих путева употребљавала је дуже време једна аргентинска аутомобилска компанија као гробље за старе аутомобиле. Провазије и црна прашина испод танког слоја земље прогутале су за десет година преко сто старих возила, тако да им се више не види ни најмањи део каросерије. „Сахрањивање“ аутомобила у Мафали данас је забрањено, јер су многи људи, примамљени могућношћу да бесплатно дођу до неког употребљивог аутомобилског дела, оставили животе на овом необичном гробљу.

Мафала није настала за последњих 25 година. Она се за то време само проширила, и то због „подземног пожара“ — како то кажу геолози — који нема никакве везе с ватром, већ је нека врста болести тла. Последња испитивања су показала да је „степа смрти“ достигла своје крајње границе и да се више неће ширити.

У Мафалу, која је пре педесет година била знатно мања, сточари су нагонили лопове који су им крали стоку. Чак и кад би их открили, нису их предавали властима или их, као што је у Аргентини тада био обичај, вешали о прву грану, већ би на њих приредили праву хајку и гонили их према Мафали, знајући да не постоји готово никаква вероватноћа да се из ње спасу. Већина крадљиваца стоке нестала је у црној прашини. Коњи на којима су бежали нестали би заједно с њима. Стравично ништање животиња одјекнуло би још једном над Мафалом пошто би им копица већ изгубила употребу.

Од Америке до Англиске — испод воде

У рекордном времену од 8 дана и 11 часова, трећа америчка атомска подморница „Скејт“ препловила је Атлантски Океан и за све то време ниједанпут није изишла на површину. Заронила је у луци Њу Лондона, у Конектикету, а изронила код Портленда, у Англиској.

„Осам дана под водом могу изгледати прилично дуг период, монотон и тежак, кад се има у виду да се за то време не удахне ниједном свеж ваздух, — изјавио је један од чланова посаде, електронски техничар Девид Сејмур. — Али не треба мислити да је на „Скејту“ досадно. Са око 100.000 најмодернијих справа и апарата и с много нових ствари које тек треба научити, посада не може имати готово ни тренутка предаха и све послове мора обављати с највећом пажњом...“

Подморница је дуга 103 метра и има 3.180 тона. Путовање протекло мирно. Није, међутим, познато колико је износила дужину пута и на којој је дубини подморница пловила, као ни којом брзином.

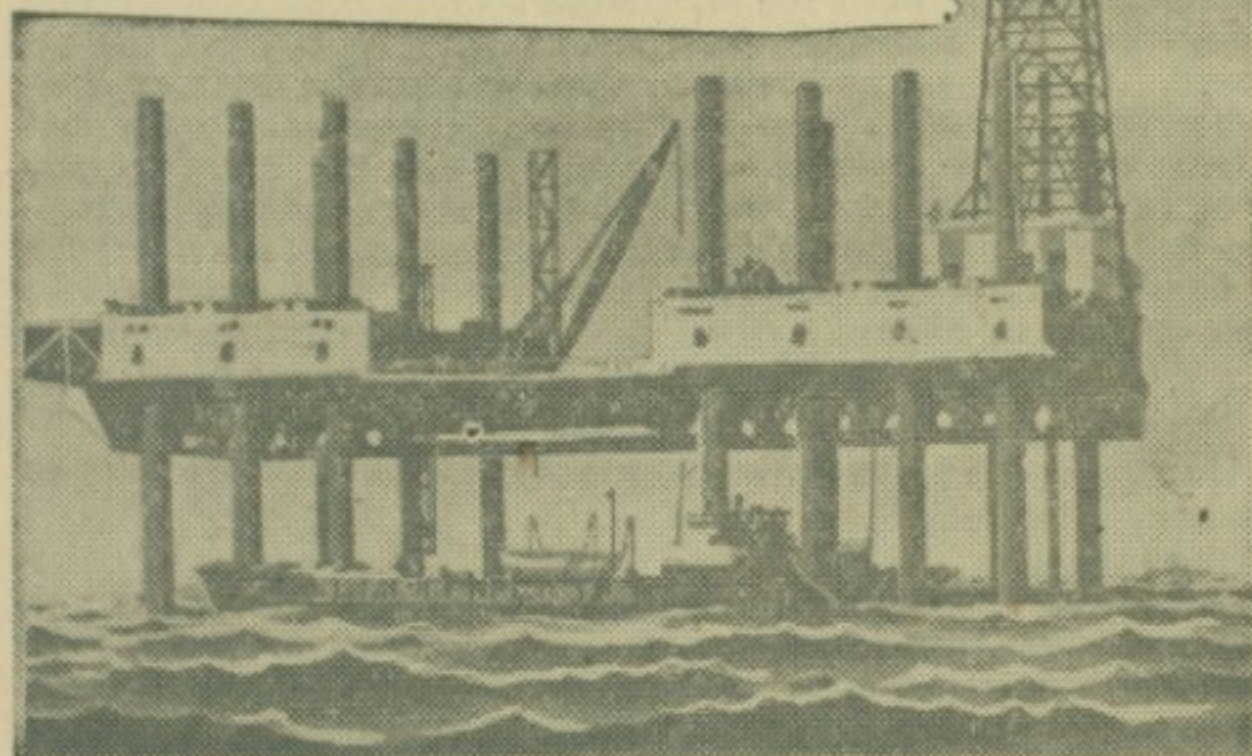
WALT DISNEY

ПЕРИ

ПРЕМА ПРИЧИ ФЕЛИКСА САЛТЕНА АУТОРА „Бандија“

* ТРАГАЊА *

ЗА ПОДМОРСКОМ НАФТОМ

Новим, мада врло скупим методом бушења подморског гаса, човек је створио могућност да црпе нова, неизмерна налазишта нафте. У Мексикански Залив, где се врше ова бушења, долазе стручњаци из целог света да се упознају с новим методом рада. Преносимо скраћену репортажу Ајра Волфегта који је посетио ова необична „петролејска поља“.

Догодило се то једне недеље, у шест изјутра, у мочварној области Јужне Луизијане. У дашчари, која припада једној петролејској компанији, чекао сам хеликоптер. Авиони су се дизали и спуштали, брзе лађице, реморкери и бродови укрштани су своје путање. Промет радника у баракама био је огроман, и све је личило на ујурбано припремање трупа за десант. У осталом, освајање терена за црпљење нафте веома је слично рату. И ту треба да се образују мостобрани, али дубоко испод морске површине.

Да би се погледом обухватила сва постројења, потребно је уздићи се хеликоптером високо у небо. Тридесетак америчких предузећа ту црпе нафту трошећи милион долара дневно. Нешто више од 25 одсто целокупне производње нафте у Сједињеним Америчким Државама добија се одавде. Процењено је да у овој области постоје подземне резерве од десет милијарди ба-

рилла петролеја и око 2000 милијарди кубних метара гаса, од чега се сада црпе само савсим мали део. Највише нафте даје област од 46.500 квадратних километара која се пружа упоредо са обалом Луизијане, а налази се тридесет метара испод морске површине. Ускоро ће бити готови уређаји за бушење терена на дубини до 75 метара испод морске површине, а раде се планови за бушење до 180 метара испод дна мора.

Пошто се наш хеликоптер подигао, наместо мочварног терена угледали смо широку, светлуцаву морску површину, а на ивици хоризонта црнела се над водом необична скела. Убрзо се појави још једна, па читаво мноштво. После је наишао комад мирног мора, па иза њега права шума гвоздених скела разних величина и облика. Неке су имале равну површину велику као фудбалско игралиште, а достигале висину облакодера од двадесет спратова.

Онога дана кад сам надлетео Мексикански Залив било је

око 500 скела, али сваке седнице ниче из воде бар још по једна. Неке од њих су читаве „острва“ на стубовима. Друге могу да извуку своје стубове и потом саме да отплаве на место где почињу ново бушење. За највеће конструкције привезани су бродови-централне који их снабдевају електричном енергијом. На тим бродовима налази се сва потребна гвоздена грађа, као и кабине за успелено особље. Најзад, има и таквих конструкција које су права пловила, али облика који досад нико није видео. Има их које се, као подморнице, целе зачупре у воду, изузев горње платформе. А има и таквих које могу саме да се спуштају и дижу дуж својих усправних стубова, и то толико високо да ни највиши талас не може да их досегне.

Неке конструкције су повезане подводним цевима дугим више километара, а најдужи нафтовод износи 77 километара. Само челична платформа једног таквог објекта тешка је око четири милиона килограма.

На једној скели која сама подиже и спушта своју платформу, посетио сам веома лепу трипезарију и затим ушао у лифт. На притисак дугмета, спустио сам се на десети спрат испод површине мора, где се налазе машине. Ту се десет дана ради а пет дана одмара. Сви су плаћени на сат, а време одласка на копно и повратка на скелу рачуна се као provedено на раду.

Нашавши се у хати с машинама, дванаест метара испод морске површине, имао сам веома непријатно осећање. Као да сам прекинуо све везе са спољним светом.

До пре двадесет година, ако се из једног подземног лежишта извуче 25 одсто целокупне количине нафте сматрало се да је налазиште доста искоришћено. Сада се тај процент повећао на 50 и 60 одсто, у извесним случајевима и на 80 одсто. Да би се извор нафте на дубини од 3000 метара обезбедио за потпуно искоришћење, потребно је да се у њега угради 4000 цакова цемента, 1500 кубних метара разних хемичких производа и 10.000 кубних метара воде за пиће. Треба саставити, раставити, метнути на гомилу више километара челичних цеви, поставити неколико динамомашина, турбина, компресора, парних котлова и мотора с погоном на бензин и мазут који су некипут велики као локомотива. Па ипак, од почетка 1956 до краја 1957 године у Мексиканском Заливу је избушено преко хиљаду петролејских извора.

Посао око бушења је спор, тежак и опасан. Да се избуши петролејски извор до дубине од 3600 метара, била су потребна 74 дана. Сврдио којим се буши брзо се тучи и треба га замењивати новим. Ево како се то ради.

Цев за коју је причвршћено сврдло састоји се из више спојених делова чија појединачна дужина износи 27 метара, а тежина око 500 килограма. Делови су спојени великим челичним зупцима и при замени сврдла извлаче се један по један кроз средину туче за бушење, где их, на висећем мосту без оградe, на висини од 27 метара, дочекује један радник и ставља у преграде, сваки на своје место. Радник који обавља овај посао налази се у животној опасности. Онога дана кад сам ја био присутан дувао је јак ветар. Чекрк за подизање цеви тежак је око седам тона, али га је ветар клатио као да је дециј балон на ушци. Чекрк је подизао тешке делове који су се лелујали на ветру, а човек без икакве заштите дочекивао их је и стављао на своје место. Тај посао се обавља сваког дана. Да се једна цев дуга 3000 метара растави на делове од по 27 метара и да се поново склопи потребно је четири до шест часова рада, често по најгорем времену.

Тражење нафте запечето је још пре десет година, кад су на пучину испловили бродови прудешени у лабораторије за геолошка испитивања. Геолози су бацали на дно бомбе и мерењем локалних земљотреса долазили до закључка о саставу земљишта и о постојању нафте. Све је овде било тешко; не само испитивање, већ после и тачно одређивање места за које су добијени повољни резултати.

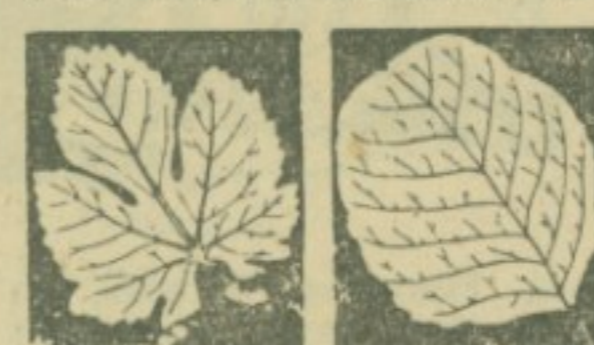
1.....2.....

3.....4.....

5.....6.....

7.....8.....

Испит из ботанике

Да ли се можете сетити којим биљкама припадају ови листови? Већину тих биљака имали сте прилике да видите, а о њима сте учили и у школи. Испишите одговарајућа имена испод сваког листа, па своје одговоре проверите на нашем решењу.

- (Решење: 1) липов; (2) дивља кестен; (3) смоква; (4) јавор; (5) тог; (6) липов; (7) нечипор; (8) јавор.

Авион са чамцима за спасавање, шаторима и пушкама

Француско ваздухопловно друштво „Ер Франс“ ускоро ће успоставити нову трансконтиненталну линију Париз—Токио преко Северног пола, с једном успутном станицом у Анкорату, на Аљасци. Линија ће бити дуга 13.575 километара и лет ће трајати 13 часова. Везу ће одржавати амерички авиони типа „Локхид старлајнер“ који ће бити опремљени гуменим чамцима за спасавање, а у случају принудног спуштања на ледену површину посада ће за 20 минута моћи да стави путницима на располагање загрејане шаторе, вреће за спавање, гумене душеке и пушке за одбрану од белих медведа.

ЗУБНА БУШИЛИЦА НА ВОДЕНИ ПОГОН

Једна недавно пронађена зубна бушилица има сићушну турбину коју покреће вода. Она може да достигне 60.000 обртаја у минути и тако је конструисана да се моментано зауставља ако је зубни лекар притисне јаче него што треба док буши пацијентов зуб.

ЦИНОВСКИ КРАТЕРИ НА МЕСЕЦУ

Познато је да се на Месецу налазе многобројни мањи и већи кратери. Сада, захваљујући великим и савршеним телескопима, откривено је да неки од тих кратера имају преко 160 километара у пречнику.

НОВ ЈЕДРЕЊАК ЗА НЕМАЧКУ МОРНАРИЦУ

И поред катастрофе школског брода „Ламир“, у којој је изгубио животе преко 40 питомаца, штаб немачке ратне морнарице одлучио је да остане веран традицији. „Ламир“ ће бити замењен новим једрењаком, чије је грађење започето у хамбуршком бродоградилштву. Једрењак ће имати 1.600 тона, биће дуг 70 метара, а површина његових једара износиће 2.000 квадратних метара.

АТОМСКА РАКЕТА?

Према француском часопису „Наука и живот“, професор Кирил Станјукoвић је изјавио да су совјетски научници при крају решавања загонетке ракете на атомски погон. У исто време лондонски „Дејли експрес“ саопштава да ће кроз неколико месеци бити пуштена у васнону америчка ракета на атомски погон, која се усавршава у великој тајности. Према енглеском листу, америчка испитивања врше се у лабораторији Комисије за атомску енергију у Лос Аламосу. Близка будућност ће показати чија ће атомска ракета прва да полети.

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

СВЕ ЈЕ БИЛО СПРЕМНО. АВИОН ЈЕ, ДА БИ ЛАКШЕ УЗЛЕТЕО, ПОСТАВЉЕН НА ЈЕДНУ ШИНУ. ЈАКО УЖЕ ЗАДРЖАВАЛО ЈЕ АПАРАТ СВЕ ДОК МОТОР НЕ БИ РАЗВИО ДОВОЉНО СНАГЕ ЗА УЗЛЕТАЊЕ.

ЗА УПРАВЉАЧЕМ ЈЕ, ЛЕЖЕКИ ПОТРЕБУШКЕ НА ДОЊЕМ КРИЛУ, БИО ОРВИЛ РАТ. МОТОР ЈЕ БРУДАО...

А ТАДА... УЖЕ ЈЕ БИЛО ОТКАЧЕНО. ВИБУР, ДОБИКУЊУКИ БРАТУ РЕЧИ ОУРА-БРЕЊА, ОСТАО ЈЕ ДАЛЕКО ПОЗАДИ.

АВИОН ЈЕ БИО У ВАЗДУХУ... ПОКРЕТАМ МОТОРОМ, СЕКАО ЈЕ СЕБИ ПУТ У СЛОБОДНОМ ЛЕТУ...

ЛТЕО ЈЕ 12 СЕКУНДИ И ПРЕВАЛИО 36 МЕТРА. УСПЕХ КОЈИ ЊЕ ИЗМЕНИТИ СУДБИНУ СВЕТА!

НАСТАВИТЕ СЕ

После Лајке — Алфа

Керуша Алфа је одређена да настави подвиг своје већ славне претходнице Лајке, првог васнонског путника. Али, она ће вероватно бити боље среће, јер ће се, како се претпоставља, са овог путовања жива и здрава вратити на Земљу. Међутим, још није познато да ли ће Алфа поћи на пут у сателиту, или пак у некој ракети, јер совјетски научници припремају више васнонских пројеката.

На слици: у једној лабораторији др Котовскаја (у првом плану десно) са својом асистенткињом привикава Алфу на маску за кисеоник.

ПАТАНЦИ

— народ који живи по законима својих предака

Мелмастија је пријатнији патански обичај. Кад посетилац долази у кућу Патанца домаћин га поздравља речима: „Буди поштеђен од невоље“, на шта он одговара: „Буди поштеђен од умора“. После овога госту се укључује гостопримство. Мелмастија не значи само да се с гостом дели све оно што се има, него чак код сиромашнијих Патанца: госту треба дати све што се има. Брашно и месо који би служили породици за целу недељу потроше се за један једини оброк да би се гост услужно. Он је под заштитом домаћина и тешко ономе ко би му се замерио.

Око једанаест милиона Патанца или „Пуктуна“, како сами себе називају, живи дуж пакистанско-авганистанске границе, у пределу који је центар Кајбер-прелаза. Подељени су у многе већих и мањих племена, од којих нека живе искључиво у Пакистану, нека у Авганистану, а нека с обе стране границе. Ова последња група, од које ипак већи део живи на пакистанској територији али не подлеже њиховим законима, задржала је највише елемената свог племенског живота све до данашњих дана и живи по својим древним законима. Остала племена примила су чак цивилизоване навике па делом живе и у градовима, као што су то Пешавар у Пакистану и Кандахар и Целалабад у Авганистану.

Поглавица срдечно прима госта, исто као и најсиромашнији члан племена. Наравно, гозба ће бити богатија у кући поглавице. Овај ће одмах заклати најдебљу овцу из стада и позваће рођаке и суседе да укажу госту част. Ако је гост странац, даће му пушку домаће израде или ханџар, да би их носио са собом и тако показао свима да је поглавичин гост и да је према томе неприкосновен, као и част његовог домаћина.

Тако велико гостопримство помало је досадно странцу, али он мора да се труди да не увреди домаћина одбијањем у-

слуга. Напротив, Патанац, мако он био, радо прима част коју му указују, а и сам ће узвратити истом мером ако му се за то да прилика. Готово свако село има хујру — кућу за госте. Истовремено, она служи и као нека врста друштвеног клуба. Ту се увече окупљају мушкарци да би поразговарали о догађајима. У новије време те гостинске куће имају и радиоапарат. Од руке до руке иду наргиле, на-

пуњене водом, које овде сви пуше. Нанавати — право заштите, неприкосновено је чак и у најсиромашнијој колиби Патанца. Заштиту може да тражи свако, чак и најљући неприја-

У неким племенима сви одрасли мушкарци су чланови скупштине, у другима само старији или поглавице. У оба случаја скупштина претставља глас народа и њене одлуке се усвајају, како у самом племену, тако и у оквиру шире заједнице.

Патанци много воле оружје. Већ стотинама година пушке се кријумчаре са обала Персиског Залива, отимају од Енглеза или их Патанци сами праве. Сматра се да племена данас имају најмање пола милиона модерних пушака. Тај број се повећава свакодневно, јер бар туче малих радионица у брдима израђује пушке најпримитивнијим алатом.

Ипак, ма колико живот данашњих Патанца био сличан животу који су водили њихови преци пре неколико стотина година, двадесети век је нашао пут и у њихова брда. Школе и болнице отварају се ту и тамо, а на само неколико километара од некад увек немарног Кајберског пролаза гради се модерна брана на реци Кабул. Град Пешавар постаје све више модерна варош, али притом не губи и своју стару чар. Усред града, на модерном скверу може се видети гомила људи око надрилекара, који као и пре много деценија продаје „лек који лечи све људске болести“. „Мудрац не мора да се боји кобре“ — каже он, маже руку неком мрком машћу да би је затим пружио — кобри, и доказао да му „није ништа“.

Пешаварски базари познати су на читавом Истоку бар хиљаду година. И данас су пуни најразличитије егзотичне робе. Црвене и златне папуче, бронзано и бакарно посуђе, ханџари са емајлираним дршкама, златни турбани и разнобојни

источњачки зачини — све је то изложено на малим ћепенцима. Да се не виде телефонске жице и понегде кутија од конзерве, могло би се слободно рећи да се чаршија ни у чему није изменила још од Тамерлановог времена.

Многи некадашњи сараји, у којима су се одмарали каравани на путу из Бухаре, Самарканда и Кашигара, сада су претворени у гараже. Само у једном од њих на стару славу потсећа крзно снежног леопарда, обешено на зиду, изнад аутобуског реда војке. То крзно је некад донео караван из кинеских брда, али то мора да је било давно. Данас су аутобуси и камиони заменили караване и њима се обавља сав промет.

Део прошлости је ипак остао. Сваке јесени стотине хиљада номада, углавном припадника племена Гилзај из Авганистана, које Патанци називају повендах, силазе у долине и равнице Пакистана да би нашле заклона и хране док не прође зима у планинама. Цела села крећу на пут. Успут се склапају бракови, рађају се деца, а стари свет умире. Ови номади су врло сиромашни. Са собом носе само нешто крзна и дрвене грађе за продају. За прехранбену ситуацију у Пакистану, која је и иначе тешка, долазак ових номада претставља велико оптерећење. Па ипак, нико не мисли да их спречи при прелажењу границе. И овде долази до изражаја традиционално патанско гостопримство.

★

Свет је о Патанцима највише чуо из књига Радјарда Киплинга, који је хвалио њихову храброст и њихово осећање части. Али и пре Киплинга читавој Азији била је позната храброст Патанца и њихова оданост „Пуктувалију“ (обичајима Патанца) којих се они и данас строго држе. Обичаји садрже три основне тачке: бадал — освету, без обзира на пену која се за њу плаћа, мелмастију — неограничено гостопримство за све оне који дођу, Патанце или странце, и најзад нанавати — заштиту за све оне који је траже, пријатеље или непријатеље.

Од свих ових тачака бадал је највећа обавеза, како за дете тако и за старца. Породице су већ генерацијама закрвљене и свете се једна другој из генерације у генерацију. Највећи број патанских витешких прича описује такве освете.

У Вазиристану утврђене куће спојене су с друмом дубоким и заштићеним рововима. Људи се служе овим рововима да би дошли до друма, а ту се о њиховој безбедности стара држава. Данас су свађе међу породицама, па и освете, све ређе, али се ровови и даље употребљавају, јер би суседи за онога ко слободно излази из куће, не служећи се њима, сматрали да изазива и да их не цени довољно. У том случају би част налагала да се пуца на њега, ако ни због чега а оно да би му се указало на његово недостојно понашање.

★

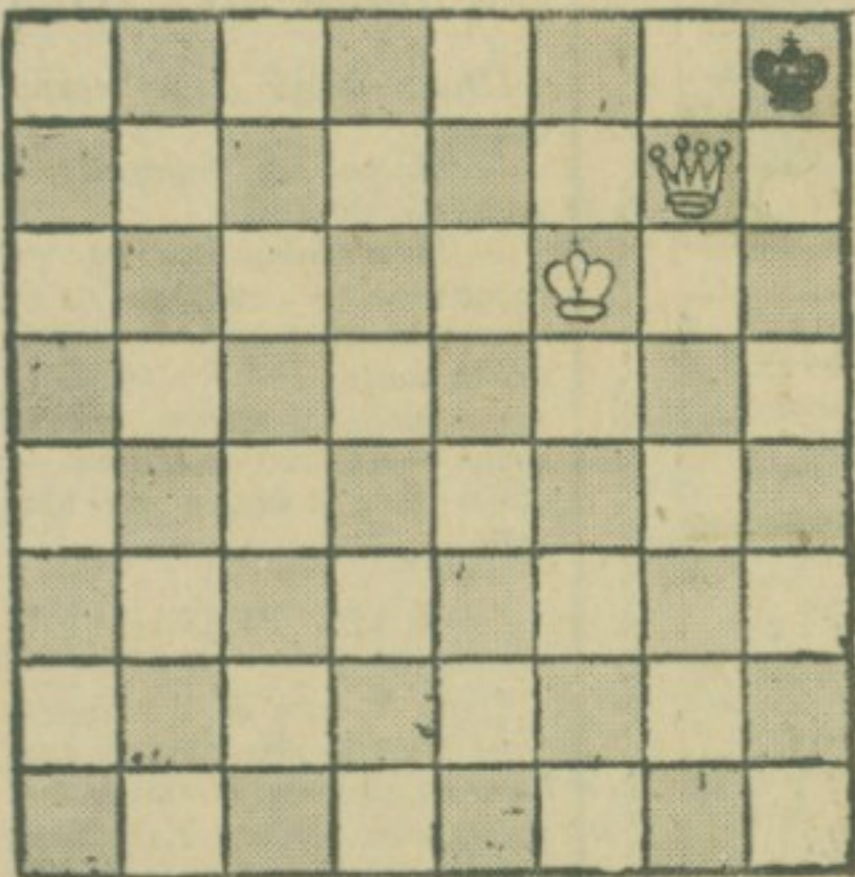
У болницу у Вазиристану прима се недељно бар десетак рањеника, који су, по сопственом тврђењу, случајно погођени из пушке. Част забрањује Патанцима да се жале властима на оне који су их ранили. Они радије решавају та питања сами, оружјем.

ТОМАХАВК И ЛОРД ШИЛИНГ ИЗДАЈНИК

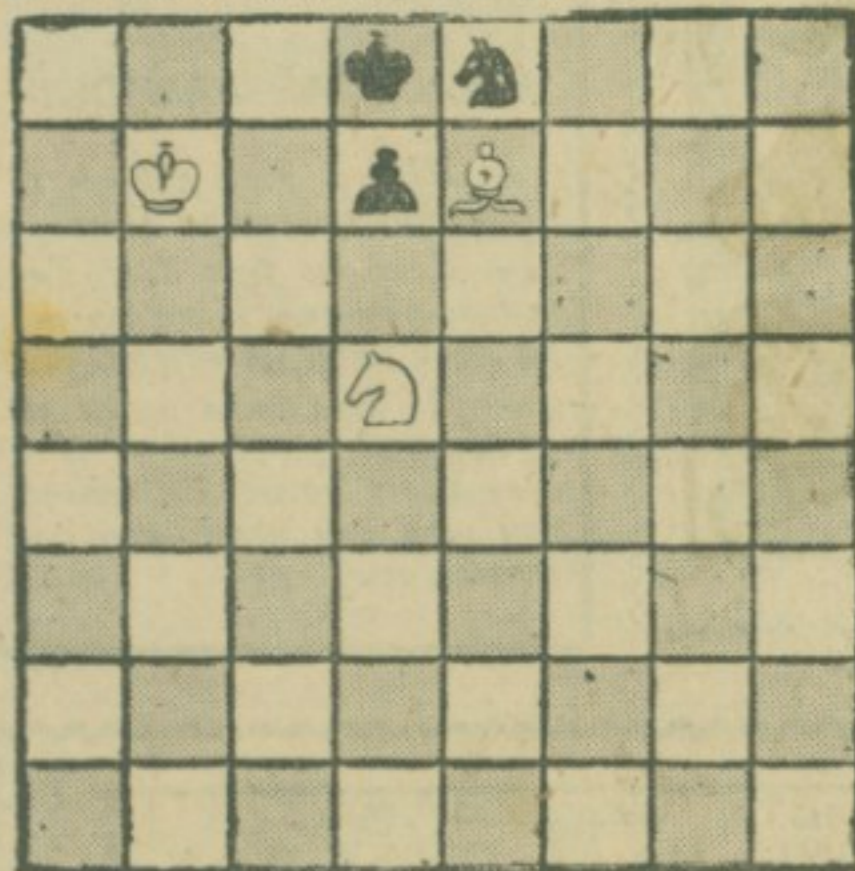

Учимо шах IX

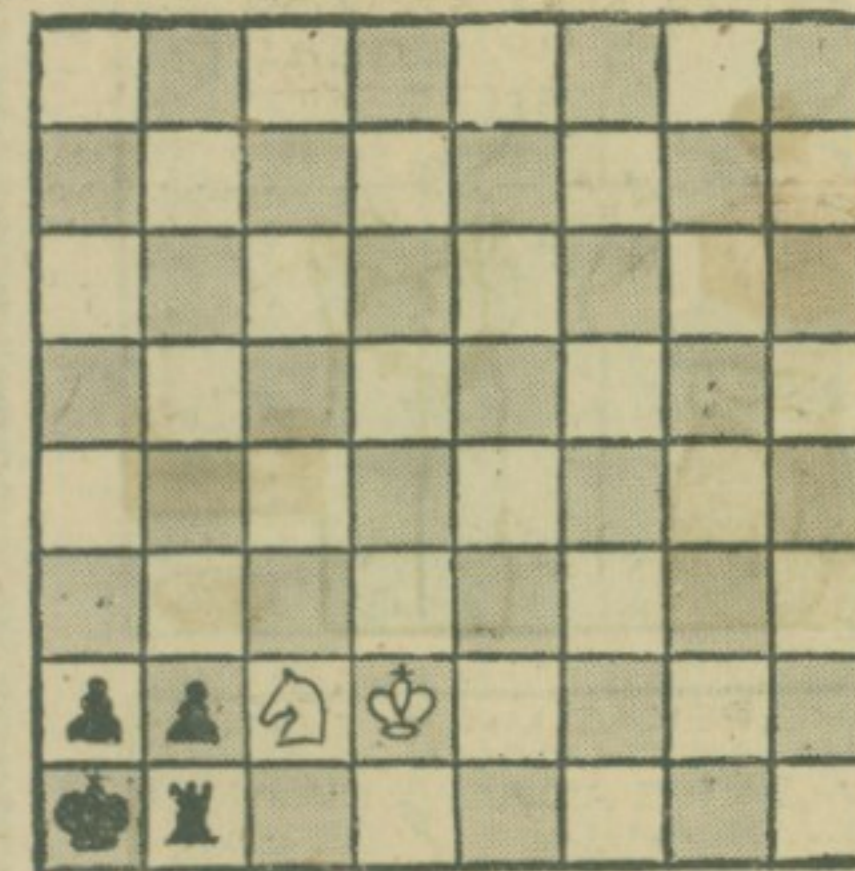
Видели смо како је црни краљ матиран белом топом. Сада ћемо видети још неколико матова датих другим фигурама.

Овде је бела краљица напала црног краља. Пошто он не може да је однесе због белог краља, а нема ни слободног поља на које би се склонио, он је изгубљен. Погледајте сада ову слику:

Црни краљ је нападнут белом ловцем који иде по црним пољима, а заштићен је, у овом положају, скакачем. Поље ц8 туче бели краљ, а поље ц7 тучу и бели краљ и бели скакач. Црни, према томе, нема куд, он губи.

На горњој слици видите мат који се зове угушени. Такав мат ви ћете доживети када противник нападне вашег краља, којег ви, због сопствених фигура, не можете да склоните на поље које није угрожено, а немате могућности да нападача однесете. Кад бисте знали вредност појединих фигура, о чему ће бити речи у следећем броју „Забавника“, вама би ова слика показала да је црни много јачи од белог, али он ипак губи партију. Као што видите, у шаху је могуће да слабији победи јачег. То чини једну од многих лепота и дражи ове старе игре, за коју је један велики шахиста рекао да чини људе срећним.

СИТНО, али занимљиво...

- Морски пас никада не мирује, што значи да никад и не спава.
- Кит из утробе мајке излази репом, што није случај са осталим сисарима.
- Мишеви могу да издрже десет пута дуже без хране него без воде.
- Хипервитаминоза настула када се у телу нађе 25 пута више од нормалне количине ма кога витамина (сем витамина Ц, који не ствара резерве). Тада наступају промене карактеристичне за поједине хипервитаминозе.
- У Енглеској нарочито деца трпе од недостатка витамина Д зато што су тамо често магле које спречавају продирање ултравиолетних зракова. Да би се то надокнадило, у хлеб и млеко додаје се вештачки спремљен витамин Д.
- Ескимци имају у свом телу вишак витамина, нарочито А, Б и Д, зато што је храна коју они често узимају — јетра бакалара, харинги и других риба — препуна уља у коме се налазе сви витамини.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КОРИСТ ОД НЕПРИЈАТНОГ МИРИСА

Познато је да од свих животиња скункс испушта најнепријатнији мирис. Тај мирис је усто тако јак да се осећа чак и на даљини од пола километра. То је скунксово најубојитије оружје, којим он растерује своје непријатеље. Али, да он може да послужи и човеку, то до недавно нико није могао ни да помисли. Па ипак...

У рудницама на западу САД синтетички мирис скункса употребљава се за давање узбуђења у случају опасности од пожара. То се постиже на тај начин што се, по потреби, у систем вентилације капе неколико капи скунксовог мириса. Он се изванредно брзо шири та-

ко да за неколико тренутака стиже и у најудаљеније подземне ходнике и окна, где се звучни сигнали често не чују.

Механизовани „учитељ“

Амерички ученици добили су ново школско помагало, које им олакшава учење и преслишавање без гуђе помоћи. То је један специјални апарат, сличан грамофону, који поставља питања у размашма потребним за давање одговора. Ако ђак тачно одговори, помери се једна полуга која смањује време потребно за исправне одговоре на преостала питања.

КАКО ИСПРАВИТИ ДЕЦИ ЗУБЕ?

Исправити неправилно израсте зубе није луксуз. Не само што овакви зуби изгледају ружно, већ доводе и до озбиљних функционалних поремећаја у дисању, жвакању и говору. Неправилност може бити наследна или стечена. У

првом случају треба предузети мере већ од дететове четврте године. Догађају се понекад и наследна укрштања: деца наследе велике зубе од оца, а малу вилицу од мајке и зуби не могу да се смеће како треба. Станје се поправља на тај начин што се неки зуб извади, да би се направило места за остале. Узрок може бити и неправилно прихрањивање детета. Дете треба да седи усправно у мајчином крилу, а ццулу мајка мора чврсто да држи да се не би ослабљала на вилицу. Обичај да дете сиса палац исто тако може да изазове зубне неправилности. Има аномалија које настају због застоја или закашњења у растењу. За оба ова случаја треба се обратити лекару. У већини случајева биће потребан рендгенски преглед.

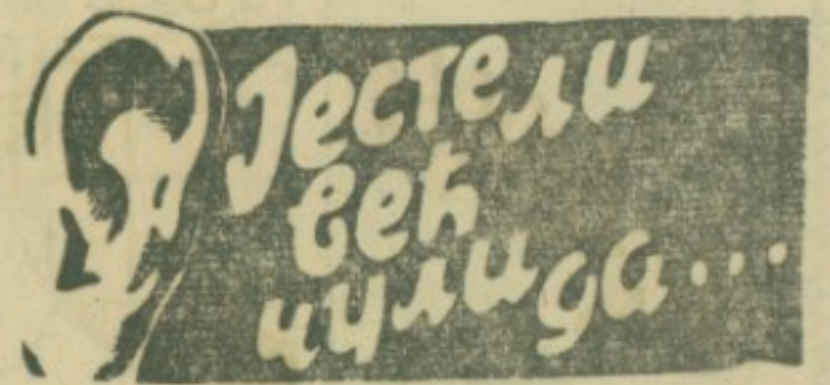
ТЕЛЕФОН У ОБЛИКУ ТРУБЕ

Појавио се још један необичан телефонски апарат. Личи на малу трубу и тежак је свега 425 грама. Погодан је нарочито за домаћу употребу, јер се може лако преносити из једне собе у другу. Бројчаник се налази при дну апарата, а копача за прикључак у центру бројчаника.

ЈОНИЗОВАНИ ВАЗДУХ УМЕСТО НАРКОЗЕ

Велике количине наркотика које се дају пацијентима с тешким опекотинама могу се заменити употребом ваздуха измењеног електричном струјом. Ово је саопштио др Теодор Давид, лекар Североисточне болнице у Филадельфији. Овакав, негативно јонизован ваздух он употребљава већ две године и досад га је са успехом применио у 75 случајева опекотина разног степена. По речима др Давида, овај се ваздух ствара у нарочитој покретној машини која га убације у болничку собу. То се чини два пута на дан у трајању од по 20 минута. После тога, ретко је коме болеснику било потребно неко друго средство за умирење болова. Пун успех постигнут је чак и код једног пацијента коме је било опечено преко 50 одсто коже. Но, треба нагласити да се овај метод примењује углавном код опекотина које су проузроковане високом температуром. Код опекотина изазваних хемикалијама његово дејство било је веома скромно.

Још се не зна на који начин делује јонизовани ваздух. Проучавање можданих таласа помоћу енцефалографа показало је само то да он делује слично осталим умирујућим средствима. Овај начин погодан је нарочито у случајевима кад на телу постоји више опекотина.

...дрво махагони никад не расте у групама, већ увек усамљено, међу дрвећем других врста, тако да га је тешко наћи. Због тога у Средњој и Јужној Америци постоји необично занимање: лов на дрво махагони.

...Џорџ Стивенсон, „отац железнице“ како га називају, све до осамнаесте године није знао ни да чита ни да пише.

...према статистици објављеној у Голишњаку Уједињених

...млади крокодили хране се углавном биљном храном, инсектима и пауковима.

Касније, они свом јеловнику долажу жабе, ракове, рибе, мање глодаре и птице. Са осам или десет година крокодил се у исхрани оријентисе пре тежно на рибу, а кад почне да стари прелази на веће сисаре.

... највећи комад злата ископан је 1842 године на Уралу. Тај комад, који се и данас чува у истом стању у каквом је извађен из земље, тежак је 36 килограма и 22 грама.

...вода Великог Сланог Језера у Америци толско је густа да се човек у њој готово не може утопити.

нација за 1956 годину, број становника на свету увећа се сваког минута за 83.

...у многим земљама у свету постоје фудбалски тимови у којима су сви играчи глувоними. На утакмицама ових клубова судија, уместо пишталјком, даје знакове помоћу нарочитих светлосних сигнала.

...стручњаци тврде да је у летњим месецима кафа мање ароматична него зими, јер на топлоти у етерично уље из ње брзо изветри.

ти. Да би се загурно у воду, потребно је да се оптерети тешким предметима.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

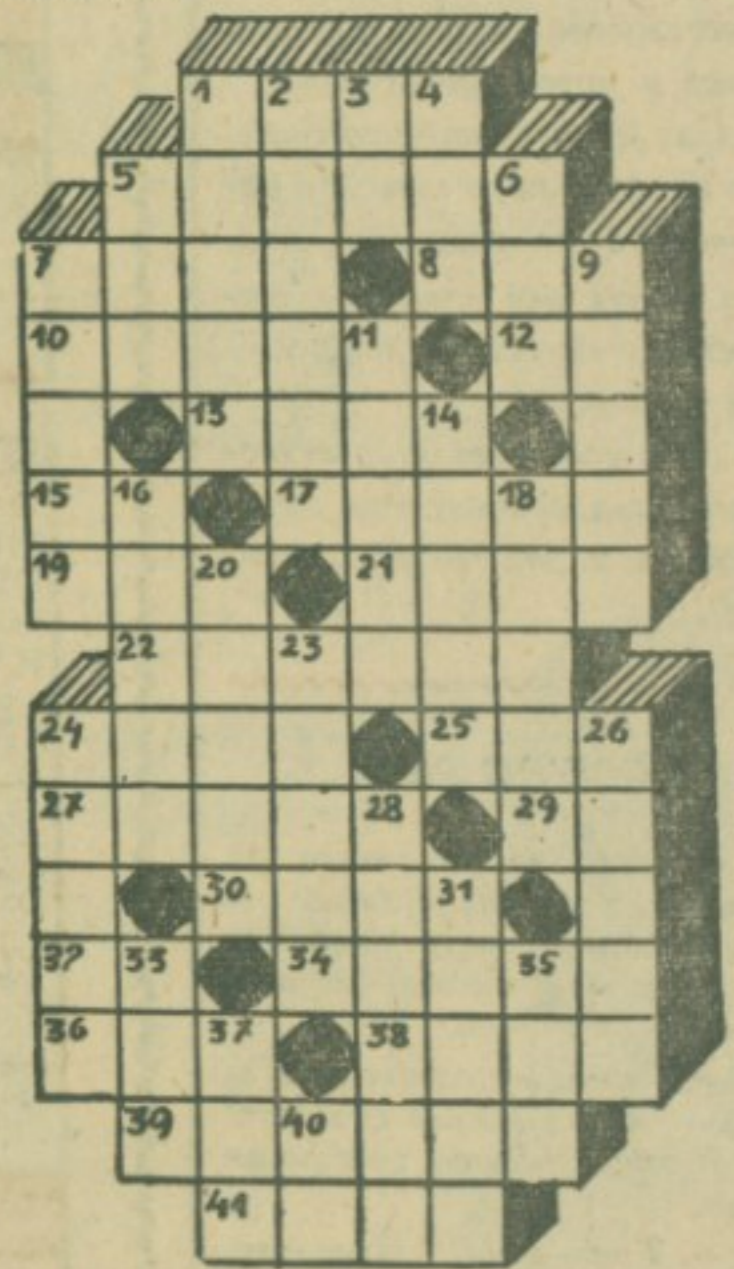
Карневалске маске

Ево неколико карневалских маски које свако може да начини. Облик образине црта се на картону или се на картон прилепи готов цртеж, а потом боји таким контрастним бојама. Очи и ципуљина у устима отварају се на местима означеним са X. Нос је такође просечен, како то линија показује. Назад, потребно је да се при крају левог и десног „обова“ причврсти ластичи који понтискује потиљак па би маска остала приљубљена уз лице.

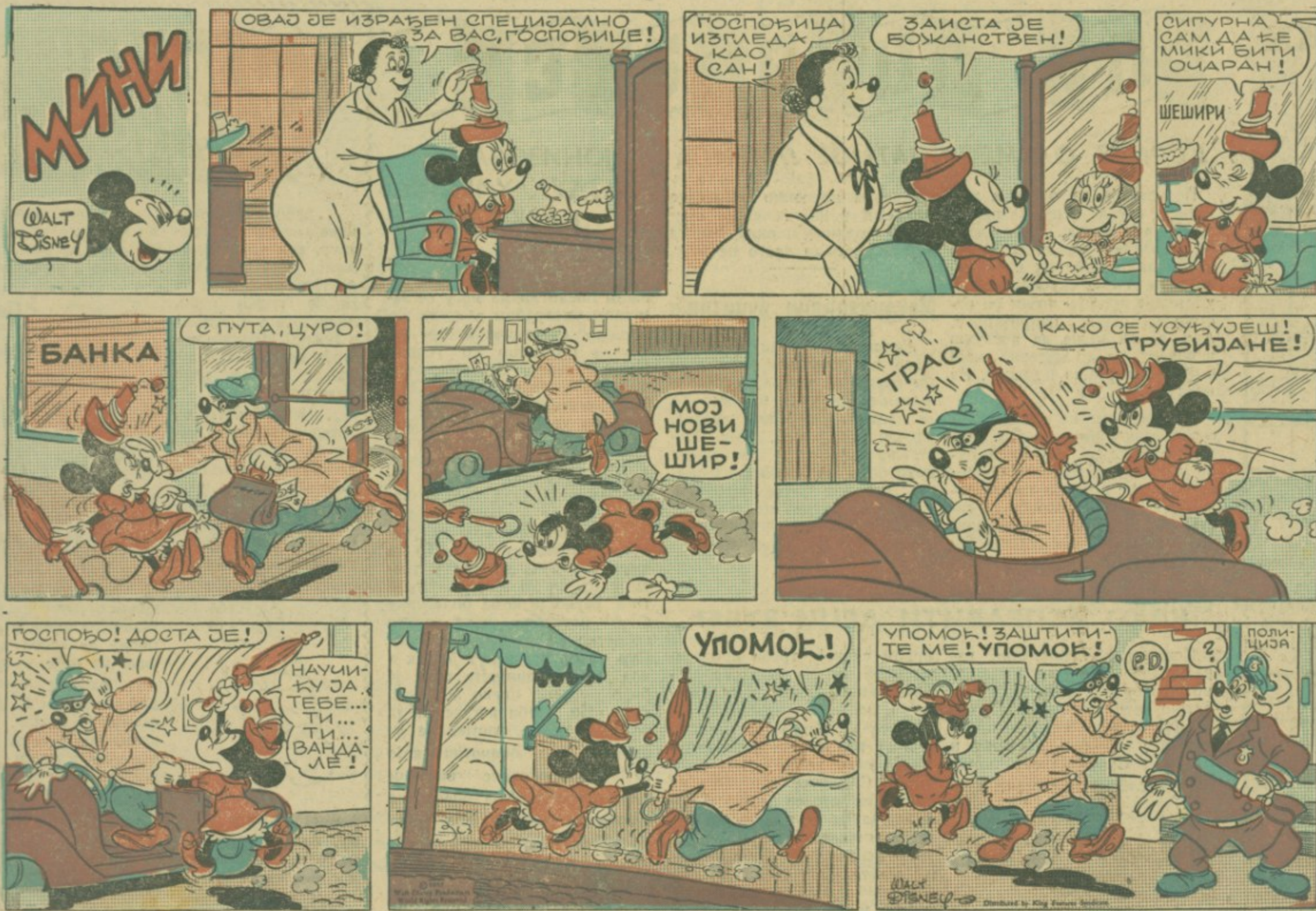
Водоравно: 1) енглески књижевник из XIX века („Ајванхо“); 5) грчки филозоф; 7) часовничар; 8) стожек, тачка обртања; 10) средство против грознице; 12) лична заменица; 13) један инсект; 15) немачки предлог; 17) лева притока Босне; 19) врста јела; 21) француски политичар и револуционар из XVIII века; 22) један од највећих енглеских песника романтичара; 24) врста четинара (мног.); 25) жалост туга; 27) предметак у сложеницама са значењем: претерано, преко мере; 29) нота; 30) отвори у рудницама; 32) предлог; 34) музички термин; 36) лео прибора за јело; 38) карика; 39) град у Индији; 41) област између Соче и Јулијских Алпа.

Усправно: 1) засољено; 2) северни јелен; 3) самогласник и еугласник; 4) врста обузда; 5) предлог; 6) птица токачица; 7) нажит; 9) речни бродови; 11) један од вођа Арапског покрета; 14) град у Босни; 16) проналазач динамита; 18) француски књижевник („Риџа“); 20) врста скока; 23) мушко име; 24) река у Северној Америци; 26) слово гочке азбуке; 28) град у Турској; 31) планина у Африци; 33) кућа; 35) гочки и латински предлог у сложеницама са значењем: пређашње, бивше; 37) француско мушко име; 40) једна академска титула.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ир: 3) Врџ; 5) Моасан; 7) Марк Твен; 9) чма; 10) Апа; 11) Ра; 12) ке; 14) в6; 15) Јелини; 18) Мни; 19) Ламуги; 21) бо; 22) ас; 23) Бернард; 33(о); 25) Иво; 27) ари; 28) Копенник; 31) Ремарк; 32) леви; 33) на.
Усправно: 1) Ирак; 2) даст; 3) бора; 4) Јава; 5) Мама; 6) нерви; 7) мвр; 8) Наб; 12) клима; 13) синус; 14) Ема; 17) нит; 18) ловод; 20) ибрик; 21) Бик; 24) шик; 26) Опел; 27) Анди; 29) Емени; 30) Рада.

ЗНА ШИЉА ШТА ХОЋЕ

Шиља улази у цвећарску радњу.
 — Молим вас, једну летњу кошуљу број 40!
 — Поершили сте радњу, господине, — љубазно га упозорава продавац. — Ово је цвећарница.
 — Видим, нисам ваљда спел! — наљути се Шиља. — Хтео бих кошуљу на цвећу!

А ОН ТРЕЗАН

Пера Ждера се жали:
 — Синоћ, кад смо се враћали из кафана, Попај је био пијан као земља. Тај човек заиста нема мере у пићу. То сам тек јутрос приметио.
 — Зашто баци јутрос?
 — Па, уместо у својој соби пробудио сам се код суседа. Замислите, погрешно је кући!

КОБНА ЗАБОРАВНОСТ

— Што си тако забринут?
 — питају пријатељи Пају.
 — Како не бих био? Телефонирао сам Пати да нећу доћи кући на вечеру.
 — Па шта онда имаш да се бринеш?
 — Како шта? Заборавио сам шта сам навео као разлог за то.

ЛУПНИТЕ МАЛО ГЛАВОМ

Један ситоришки проблем

Старац с брадом поставио је питање које је збунило његовог саговорника. Јер, старац је рекао:

— За време ове утакмице један авион прешо је за одређено време 350 километара, аутомобил 100 километара, а моторни чамац 30 километара. Укупан број прелићних километара износи 1.060. Колико је у утакмици

учествовало авиона, аутомобила и моторних чамаца?

Сад је на вама, читаоцима, да лупнете мало главом и одговорите на старчево питање. А тек ако никако не можете да се сетите, погледајте решење.

(На утакмици је учествовало: два авиона, три аутомобила и два моторна чамаца).

СВЕ ПО РЕДУ

— Јесте ли ви јавили да вам је потребна оправка на купатилу? — пита младић у радном комбинезону који је звонио код Пате.

— Јесам, — одговори Пата. — Једва једном стигосте! Већ три дана вам телефонирам.

— Три дана? Извешите, мора да сам погрешно кућу. Мајстор ме је послао код неког који телефонира већ десет дана. Довиђења!

ХАЈДУК СТАНКО

ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

